

Profil praktyczny

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: **ekonomia**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:

Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku

Data przeprowadzenia wizytacji: **12-13 marca 2022 r.**

Warszawa, 2022

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	6
3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	6
4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	9
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	9
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	14
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	22
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	27
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	30
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	32
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	34
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	35
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	38
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	39
Zalecenia	42
5. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)	42

6. Załączniki: _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Część I - ocena losowo wybranych prac etapowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Część II - ocena losowo wybranych prac dyplomowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 6. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodnicząca: dr Ewa Kulińska-Sadłocha, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Katarzyna Szczepańska-Woszczyzna, członek PKA
2. dr hab. Anna Tobolska, członek PKA
3. Bogdan Lewiński, ekspert PKA reprezentujący pracodawców
4. Dominik Leżański, ekspert PKA reprezentujący studentów
5. mgr Beata Sejdak, sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku ekonomia prowadzonym na poziomie studiów I i II stopnia w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac przyjętego przez Prezydium PKA na rok akademicki 2021/2022.

Kierunek ekonomia był oceniany przez Polską Komisję Akredytacyjną trzykrotnie, a zatem bieżąca ocena programowa jest przeprowadzana po raz czwarty. Pierwsza ocena na kierunku ekonomia została przeprowadzona w 2005 roku, w wyniku której wizytowany kierunek otrzymał ocenę pozytywną (08.09.2005 r.). Druga ocena programowa na w/w kierunku odbyła się w roku 2009 i również zakończyła wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała PKA Nr 22/8/2009 z dnia 22 października 2009 r.). Z kolei ostatnia ocena programowa na tym kierunku odbyła się w roku 2016 i zakończyła wydaniem oceny pozytywnej, obowiązującej do roku akademickiego 2021/2022 (Uchwała PKA Nr 442/2016 z dnia 1 września 2016 r.). W uchwale z 2016 roku Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdziło, że spełnione zostały wymagania kadrowe, programowe, w tym dotyczące osiągniętych efektów kształcenia, oraz organizacyjne do prowadzenia na kierunku ekonomia studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim, a poziom prowadzonego kształcenia odpowiada przyjętym kryteriom jakościowym oceny programowej w stopniu pozwalającym na wydanie oceny pozytywnej. Wszystkie przyjęte przez Polską Komisję Akredytacyjną kryteria jakościowe uzyskały ocenę „w pełni”. Uchwała z 2016 roku nie zawiera zaleceń o charakterze naprawczym, sformułowano je natomiast w raporcie z wizytacji, które w oparciu o wyniki bieżącej oceny zostały zweryfikowane w pkt. 5 niniejszego raportu.

Aktualne postępowanie oceniające zostało przeprowadzone zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej prowadzonej zdalnie przez Polską Komisję Akredytacyjną. Przed rozpoczęciem zdalnej wizytacji dokonano podziału obowiązków pomiędzy ekspertami biorącymi udział w pracach zespołu oceniającego. Ponadto w porozumieniu z koordynatorem wizytacji wyznaczonym z ramienia Uczelni ustalono szczegółowy harmonogram przebiegu wizytacji wraz z uwzględnieniem spotkań z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Zgodnie z procedurą postępowania oceniającego przed wizytacją zespół oceniający dokonał analizy danych i informacji zawartych w raporcie samooceny, załącznikach do raportu przedłożonych przez władze Uczelni oraz opracował raport wstępny. W zakresie wyznaczonej odpowiedzialności za przydzielone kryteria członkowie zespołu oceniającego wypełnili karty spełnienia standardów jakości kształcenia, które stanowiły podstawę do przygotowania wykazu pytań i wątpliwości wymagających dodatkowego wyjaśnienia jeszcze przed wizytacją.

Wizytację poprzedzono wewnętrznymi spotkaniami zespołu oceniającego, które posłużyły wymianie wstępnych refleksji na temat ocenianego kierunku studiów. Podczas spotkań omawiano kryteria oceny, raport wstępny zespołu oceniającego oraz formułowano dalsze pytania i wątpliwości w odniesieniu do spełnienia standardów jakości kształcenia. Ponadto dokonano ostatecznego potwierdzenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji, w tym podziału odpowiedzialności pomiędzy członkami zespołu oceniającego w trakcie wizytacji. Przed wizytacją zespół wytypował do oceny prace dyplomowe i prace etapowe, wybrał zajęcia do hospitacji oraz ustalił wymogi związane z udokumentowaniem infrastruktury wykorzystywanej w procesie kształcenia, w tym obiektów bazy dydaktycznej Uczelni i biblioteki.

W trakcie wizytacji odbyły się spotkania z Władzami Uczelni, osobami odpowiedzialnymi za realizację procesu kształcenia na wizytowanym kierunku, w tym z autorami raportu samooceny, Samorządem Studenckim, z reprezentacją studentów oraz nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku ekonomia, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, z osobami odpowiedzialnymi za umiędzynarodowienie procesu kształcenia, wsparcie osób z niepełnosprawnościami oraz politykę jakości kształcenia.

W toku wizytacji przeprowadzono hospitacje zajęć prowadzonych na ocenianym kierunku oraz dokonano przeglądu udostępnionej przez Uczelnię dokumentacji dotyczącej m.in. realizacji procesu kształcenia, w tym prac dyplomowych i etapowych, umiędzynarodowienia, funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz wsparcia studentów w procesie kształcenia i osiągnięcia efektów uczenia się.

Wymiana informacji pomiędzy członkami zespołu oceniającego odbywała się na bieżąco podczas spotkań zaplanowanych zgodnie z harmonogram wizytacji. Spotkania te posłużyły ekspertom do systematycznego podsumowywania oceny spełnienia kryteriów wyznaczonych w ramach przydzielonej odpowiedzialności. Przed zakończeniem wizytacji odbyło się spotkanie podsumowujące zespołu oceniającego, podczas którego potwierdzono pozyskanie wszystkich niezbędnych informacji w celu zapewnienia kompleksowej oceny kryteriów w powierzonym zakresie oraz omówiono pierwsze spostrzeżenia, o których poinformowano władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym.

W wyniku ścisłej współpracy członków zespołu oceniającego, a w szczególności sekretarza zespołu z koordynatorem wizytacji wyznaczonym z ramienia Uczelni na bieżąco prowadzono koordynację działań wspierających sprawny i zgodny z harmonogramem przebieg wizytacji.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	ekonomia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I stopnia	
Profil studiów	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne, niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	Według raportu samooceny: Ekonomia i finanse 73,1% Matematyka 10% Nauki prawne 5,5% Nauki o zarządzaniu i jakości 4,4% Informatyka 2,7% Językoznawstwo 3,3% Nauki socjologiczne 1%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów/ 180 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym	750 godzin, 6 miesięcy/ 30 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	1. rachunkowość i finanse podmiotów gospodarczych 2. ekonomia dla menedżerów	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	65	105
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ³	2004/2034	1276/1300
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	110	74
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	132	132
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów	79	79

¹W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

³ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru		
Nazwa kierunku studiów	ekonomia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia II stopnia	
Profil studiów	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek^{4,5}	Według raportu samooceny: Ekonomia i finanse 72,6% Matematyka 12,5% Nauki prawne 5% Nauki o zarządzaniu i jakości 8,3% Informatyka 1,6%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry/ 120 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym	375 godzin, 3 miesiące/ 15 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	1. rachunkowość i finanse podmiotów gospodarczych 2. ekonomia dla menedżerów	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	0	77
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów⁶	995-1005	707-724
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	70	54
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	91	91
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	68	68

⁴W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

⁵ Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

⁶ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA ⁷ kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	Kryterium spełnione
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	Kryterium spełnione
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	Kryterium spełnione
Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	Kryterium spełnione
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	Kryterium spełnione częściowo

⁷ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Koncepcja i cele kształcenia na kierunku ekonomia są zgodne ze strategią rozwoju Uczelni (*Strategia Rozwoju Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku do 2020 roku – z perspektywą do 2025 roku*) oraz polityką jakości kształcenia (Zarządzenie nr 12/20019 Rektora Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku z dnia 28 czerwca 2019 roku w sprawie zmiany Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku). Koncepcja i cele kształcenia na kierunku ekonomia wpisują się w szczególności w cele strategiczne służące rozwojowi Uczelni, jak: kształcenie studentów na miarę potrzeb społeczeństwa informacyjnego i zrównoważonej gospodarki opartej na wiedzy oraz realizacja oczekiwań i potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego w zakresie kształcenia.

W ramach kierunku ekonomia na studiach pierwszego stopnia w formie stacjonarnej oraz niestacjonarnej oferowanych jest 5 specjalności: *rachunkowość i finanse podmiotów gospodarczych, ekonomia dla menedżerów, rynki i usługi finansowe, ekonomika transportu i logistyki oraz prawo w biznesie*. Natomiast na studiach drugiego stopnia prowadzonych w formie niestacjonarnej oferowanych jest 7 specjalności: *rachunkowość i finanse podmiotów gospodarczych, inwestycje i rynek nieruchomości, ekonomia dla menedżerów, rynki i usługi finansowe, ekonomika transportu i logistyki, ekonomia sektora publicznego oraz International Economics and Business Management*. Między informacjami zawartymi w raporcie samooceny a informacjami dostępnymi na stronach internetowych Uczelni istnieją rozbieżności dotyczące oferowanych specjalności na pierwszym poziomie studiów oraz oferowanej formy studiów w przypadku studiów drugiego stopnia. Ponadto w trakcie wizytacji uzyskano informację, że od kilku lat uruchomiane są tylko dwie specjalności *rachunkowość i finanse podmiotów gospodarczych* oraz *ekonomia dla menedżerów* i to zarówno na pierwszym, jak i drugim stopniu studiów. Zatem wszyscy kandydaci, którzy - wybierając studia - kierują się oferowanymi przez Uczelnię specjalnościami, nie mają gwarancji, że wybrana specjalność zostanie uruchomiona. Uczelnia nie zamieszcza ogólnodostępnych informacji w tym zakresie.

Koncepcja i określone dla kierunku cele kształcenia zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia mieszczą się w dyscyplinie ekonomia i finanse oraz nauki o zarządzaniu i jakości w dziedzinie nauk społecznych. Nie mieszczą się natomiast w pozostałych dyscyplinach, do których kierunek został przyporządkowany (Uchwała Senatu Nr 13/2021 z dn. 30.06.2021 r. w sprawie zatwierdzania zmian w programie studiów pierwszego i drugiego stopnia na kierunku ekonomia o profilu praktycznym). W przypadku studiów pierwszego stopnia procentowy udział w przypadku dyscypliny wiodącej ekonomia i finanse został określony na poziomie 73,1%, a pozostałych: matematyka -10%; nauki prawne – 5,5%; nauki o zarządzaniu i jakości – 4,4%; językoznawstwo – 3,3%; informatyka -2,7%; nauki socjologiczne – 1%. Nie znajduje uzasadnienia przyporządkowanie kierunku do dyscyplin w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych oraz nauk humanistycznych. Natomiast dyscypliny nauki prawne oraz nauki socjologiczne należy uznać za subsydiarne względem całej koncepcji kształcenia (absolwent nie nabywa kwalifikacji ani w zakresie prawa, ani socjologii). Podobna sytuacja ma

miejsce w przypadku przyporządkowania studiów drugiego stopnia, które zostały przypisane aż w 12,5% do dyscypliny matematyka i 1,6% do dyscypliny informatyka w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych. Przy czym w zakresie przyporządkowania kierunku do dyscyplin między ww. Uchwałą a informacjami zawartymi w systemie POL-on istnieją rozbieżności.

Koncepcja i cele kształcenia uwzględniają postęp w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla kierunku oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności regionalnego rynku pracy. Kierunek ekonomia w założeniu zorientowany jest na przygotowanie wyspecjalizowanej kadry, jak: ekonomiści -specjaliści do spraw ekonomicznych oraz finansowych w różnych podmiotach gospodarczych, instytucjach i jednostkach niekomercyjnych, a także analityków zjawisk ekonomicznych. Koncepcja i cele kształcenia zostały określone we współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi i są doskonałe z udziałem interesariuszy wewnętrznych, a także interesariuszy zewnętrznych opiniujących zmiany w programie studiów na kierunku ekonomia. Współpraca Uczelni z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego sprzyja modyfikacji programu studiów w szczególności dostosowania do współczesnych wymogów rynku pracy.

W koncepcji kształcenia nie uwzględniono prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, jednak w kontekście przedstawionych doświadczeń Uczelni w czasie pandemii, formy te wykorzystywane są do komunikowania się w postaci narzędzi wspomagających proces dydaktyczny.

Uczelnia dla studiów na poziomie pierwszego stopnia określiła 35 kierunkowych efektów uczenia się, w tym: 18 efektów w kategorii wiedzy, 13 w kategorii umiejętności oraz 4 w kategorii kompetencje społeczne. Kierunkowe efekty uczenia odnoszą do dyscypliny ekonomia i finanse jako dyscypliny wiodącej, a także do dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości, do której kierunek został przyporządkowany w 4,4% (zgodnie z Uchwałą Senatu Nr 13/2021 z dn. 30.06.2021 r). Określone dla kierunku efekty uczenia się nie uwzględniają w pełni charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się na poziomie 6. Polskiej Ramy Kwalifikacji. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U z 2018 r. poz. 2218), które stawia wymóg, aby efekty w kategorii wiedzy (kategoria opisowa: zakres i głębokość – kompleksowość perspektywy poznawczej i zależności) uwzględniały zaawansowany stopień przekazywanej wiedzy (P6S_WG „w zaawansowanym stopniu wybrane fakty, obiekty, zjawiska...”). Określone dla kierunku efekty nie spełniają tego warunku, bowiem w żadnym przypadku kierunkowego efektu z kategorii opisowej P6S_WG nie uwzględniono zaawansowanego stopnia wiedzy. Ponadto nie wszystkie efekty w kategorii wiedzy zostały odpowiednio odniesione do kategorii opisowych PRK, np. efekty 1E_W09, 1E_W11, 1E_W13 zostały odniesione do 2 kategorii opisowych jednocześnie, a ich treść wskazuje w na jedną kategorię opisową P6S_WG (1E_W11, 1E_W13) i P6S_WK (1E_W09). W przypadku kierunkowych efektów uczenia się w kategorii umiejętności nie została uwzględniona w pełni charakterystyka kategorii opisowej wykorzystanie wiedzy (P6S_UW) w zakresie „właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji”. Ponadto sformułowanie efektu 1E_U13 wskazuje na kategorię wiedzy, a w przypadku efektu 1E_U12 część „Ma świadomość znaczenia współpracy w osiąganiu zamierzeń” jest adekwatna dla kategorii opisowej kompetencje społeczne. W kategorii opisowej kompetencje społeczne efekt 1E_K02 został przypisany do niewłaściwych kategorii opisowych (P6S_KK i jednocześnie P6S_KO).

Dla studiów drugiego stopnia Uczelnia określiła 33 kierunkowe efekty uczenia się, w tym: 16 efektów w kategorii wiedzy, 12 w kategorii umiejętności oraz 5 w kategorii kompetencje społeczne. Kierunkowe efekty uczenia – podobnie jak w przypadku pierwszego stopnia studiów - odnoszą się do dyscypliny ekonomia i finanse jako dyscypliny wiodącej, a także do dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości, do której kierunek został przyporządkowany w 8,3% (zgodnie z Uchwałą Senatu Nr 13/2021 z dn. 30.06.2021 r). Kierunkowe efekty uczenia się dla drugiego stopnia studiów z niewielkimi modyfikacjami są powieleniem kierunkowych efektów uczenia się dla studiów pierwszego stopnia, włącznie z powtórzeniem zidentyfikowanych nieprawidłowości. W przypadku kategorii wiedzy znaczna część efektów bez względu na kategorię opisową (P7S_WG czy P7S_WK) stanowi efekt określony dla pierwszego poziomu studiów, ale zawierający w treści rozszerzony lub pogłębiony poziom wiedzy (np. 2E_W01; 2E_W03; 2E_W02), czy też tylko pomijający poziom podstawowy określony w wielu efektach dla pierwszego poziomu studiów (np. 2E_W02; 2E_W05; 2E_W08). W przypadku kategorii umiejętności efekty uczenia się stanowią modyfikację kierunkowych efektów uczenia się z pierwszego poziomu studiów polegającą na dodaniu określenia „potrafi sprawnie”, „potrafi prawidłowo” lub „posiada pogłębioną umiejętność”. W kategorii umiejętności dla drugiego stopnia studiów nie uwzględniono w pełni charakterystyki kategorii opisowej wykorzystanie wiedzy – rozwiązywane problemy i wykonywane zadania (P7S_UW) w zakresie „właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy, syntezy, twórczej interpretacji i prezentacji tych informacji”, „przystosowanie istniejących lub opracowanie nowych metod i narzędzi” oraz „formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami wdrożeniowymi”. Efekty 2E_K02 oraz 2E_K05 zostały sformułowane nieodpowiednio dla kategorii kompetencje społeczne. Ich sformułowanie wskazuje na – kolejno – kategorię wiedzy i kategorię umiejętności.

Porównanie i analiza kierunkowych efektów uczenia się sformułowanych dla pierwszego i drugiego stopnia wskazuje na ich zbieżność (np. efekt 1E_U04 *“Potrafi wyjaśnić istotę i zinterpretować tendencje rozwojowe współczesnych systemów gospodarczych”* i efekt dla drugiego stopnia studiów 2E_U04 *“Potrafi prawidłowo wyjaśnić i zinterpretować tendencje rozwojowe współczesnych systemów gospodarczych”* czy efekt 1E_U05 *“Potrafi posługiwać się przepisami prawa...”* efekt dla drugiego stopnia studiów 2E_U05 *“Potrafi sprawnie posługiwać się przepisami prawa...”*), co oznacza niewielkie, nawet zbyt małe, uwzględnienie progresu wiedzy, umiejętności i kompetencji studentów na drugim stopniu studiów. W treści efektów uczenia się zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia nie uwzględniono wiedzy o etycznych uwarunkowaniach działalności zawodowej absolwenta kierunku ekonomia oraz fundamentalnych dylematów współczesnej cywilizacji co oznacza, że nie w pełni uwzględniono charakterystykę P6_WK oraz P7S_WK. Ponadto analiza treści efektów uczenia się wskazuje, że w kilku efektach uczenia się (np. 1E_W01, 1E_W02, 1E_W08, 1E_W14, 2E_W02, 2E_W02, 2E_W07) używa się odwołania do dyscyplin niezgodnych z nazwami dyscyplin określonymi w obowiązującym wykazie dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych. **Rekomenduje się** dostosowanie nazewnictwa dyscyplin nauki przywoływanych w efektach uczenia się do aktualnie obowiązujących.

Z analizy matrycy efektów uczenia się (zarówno dla pierwszego, jak i drugiego stopnia studiów) wynika, że do wszystkich kierunkowych efektów uczenia się odwołują się efekty dla zajęć ujętych w programie studiów. Przeprowadzona analiza sylabusów ujawniła zajęcia, w przypadku których jeden specyficzny efekt dla zajęć odniesiony jest jednocześnie do kilku efektów kierunkowych, w tym do efektów w ogóle z nim niepowiązanych (studia I stopnia, np.: *język angielski, analiza ekonomiczna,*

ekonomika i organizacja przedsiębiorstwa; studia II stopnia, np.: controlling, ekonomia międzynarodowa, public relations, prawo i rozliczenia podatkowe), czy efekty dotyczące kategorii umiejętności niewłaściwie przypisane do kategorii wiedzy lub kompetencji społecznych (studia I stopnia. np. europejskie i międzynarodowe prawo pracy, finanse przedsiębiorstwa, historia gospodarcza, instrumenty pochodne; studia II stopnia, np.: efektywność inwestycji, ekonomia matematyczna, rynek kapitałowy i finansowy, rachunkowość zarządcza).

Analiza sylabusów w przypadku pierwszego stopnia studiów wykazała brak w efektach określonych w kategorii wiedzy głębia i zakres - zaawansowanego stopnia nabywanej przez studenta wiedzy, charakterystycznej dla poziomu 6 PRK, natomiast w przypadku zajęć *finanse publiczne i rynki finansowe* uwzględniony został pogłębiony stopień wiedzy charakterystyczny dla poziomu 7 PRK.

W przypadku studiów drugiego stopnia – zgodnie z matrycą efektów - trzy kierunkowe efekty uczenia się (2E_U10 – „Potrafi używać języka obcego - specjalistycznego (ekonomicznego) dla poziomu B2 + Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego”, 2E_U11 - „Potrafi uczestniczyć (kierować) w pracy zespołów interdyscyplinarnych w środowisku pracy i poza nim oraz komunikować się z otoczeniem”, 2E_U12 - Rozumie potrzebę stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych i kompetencji społecznych przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces uczenia się innych ludzi”) osiągnięte są w ramach seminarium magisterskiego oraz praktyki zawodowej. Analiza efektów sformułowanych dla tych zajęć pozwala na stwierdzenie, że osiągnięcie efektów określonych dla tych zajęć nie pozwoli na osiągnięcie w pełnym zakresie przez wszystkich studentów kierunkowych efektów 2E_U10, 2E_U11, 2E_U12, w szczególności zaś efektu dotyczącego umiejętności językowych na poziomie B2+.

Efekty uczenia się - pomijając wskazane nieprawidłowości - są specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy i jej zastosowaniami w dyscyplinie wiodącej ekonomia i finanse oraz nauki o zarządzaniu i jakości, do których kierunek został przyporządkowany, a także ze stanem praktyki w obszarach działalności gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku ekonomia. Przewidują nabycie przez studenta umiejętności komunikowania się w języku obcym dla pierwszego stopnia studiów na poziomie B2, a dla drugiego na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności zawodowej właściwej dla kierunku ekonomia.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1⁸

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią Uczelni oraz mieszczą się w dyscyplinach ekonomia i finanse oraz nauki o zarządzaniu i jakości w dziedzinie nauk społecznych, uwzględniają także postęp w obszarach działalności zawodowej właściwych dla kierunku ekonomia, są też zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności regionalnego rynku pracy. Podstawę do zaproponowania oceny kryterium spełnione częściowo stanowią błędy i niezgodności w odniesieniu opisu zakładanych efektów uczenia się dla kierunku ekonomia

⁸W przypadku gdy propozycje oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać propozycję oceny dla każdego poziomu odrębnie.

(niezgodnego z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r), zdiagnozowane w wyniku oceny, tj.:

1. niewłaściwe przyporządkowanie kierunku do dyscyplin naukowych, nieznajdujące odzwierciedlenia w kierunkowych efektach uczenia się, m.in.: matematyka, informatyka, językoznawstwo,
2. brak określenia stopnia zaawansowania wiedzy w przypadku efektów uczenia się sformułowanych dla pierwszego stopnia studiów w kategorii opisowej wiedza: zakres i głębia – kompleksowość perspektywy poznawczej (dotyczy zarówno efektów kierunkowych, jak i sformułowanych dla zajęć),
3. niewłaściwe odniesienie efektów kierunkowych do kategorii opisowych PRK zarówno na pierwszym, jak i drugim stopniu studiów (np. 1E_W09, 1E_W11, 1E_W13, 1E_K02, 1E_U12, 1E_U13, 2E_U12, 2E_K02, 2E_K05),
4. brak pełnego uwzględnienia - w przypadku studiów pierwszego stopnia w kategorii umiejętności - charakterystyki kategorii opisowej wykorzystanie wiedzy (P6S_UW) w zakresie „właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji”, natomiast w przypadku studiów drugiego stopnia nie uwzględniono w pełni charakterystyki kategorii opisowej wykorzystanie wiedzy – rozwiązywane problemy i wykonywane zadania (P7S_UW) w zakresie „właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy, syntezy, twórczej interpretacji i prezentacji tych informacji”, „przystosowanie istniejących lub opracowanie nowych metod i narzędzi” oraz „formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami wdrożeniowymi”,
5. błędne powiązania efektów dla zajęć z efektami kierunkowymi, w tym do efektów w ogóle z nimi niepowiązanych (studia I stopnia, np.: *język angielski, analiza ekonomiczna, ekonomika i organizacja przedsiębiorstwa*; studia II stopnia, np.: *controlling, ekonomia międzynarodowa, public relations, prawo i rozliczenia podatkowe*), czy przypisane efektów do niewłaściwej kategorii (studia I stopnia. np. *europejskie i międzynarodowe prawo pracy, finanse przedsiębiorstwa, historia gospodarcza, instrumenty pochodne*; studia II stopnia, np.: *efektywność inwestycji, ekonomia matematyczna, rynek kapitałowy i finansowy, rachunkowość zarządcza*),
6. niedostateczne uwzględnienie progresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w efektach uczenia się określonych dla studiów drugiego stopnia w stosunku do efektów uczenia się określonych dla studiów pierwszego stopnia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

1. Zaleca się przypisanie kierunku do dyscyplin mających zasadniczy związek z kluczowymi obszarami kształcenia oraz zakładanymi efektami uczenia się, a także skorygowanie informacji o przypisaniu kierunku do dyscyplin w systemie POL-on.

2. Zaleca się dostosowanie treści efektów uczenia się do charakterystyk drugiego stopnia dla kwalifikacji na poziomie 6 (studia I stopnia) i na poziomie 7 (studia II stopnia) Polskiej Ramy Kwalifikacji.
3. Zaleca się uwzględnienie w efektach uczenia się na studiach II stopnia progresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studentów, który wyraźnie wskazywałby na postęp w tym zakresie studentów studiów drugiego stopnia w stosunku do studentów studiów pierwszego stopnia.
4. Zaleca się podjęcie systemowych działań pro Jakościowych, które wyeliminują w przyszłości wystąpienie uchybień będących podstawą obniżenia oceny tego kryterium.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Przedstawione w kartach opisu zajęć treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają wiedzę i jej zastosowania w zakresie ekonomii, a także - choć w odpowiednio mniejszym stopniu - z pozostałych dyscyplin, do których kierunek został przyporządkowany. W treściach programowych odzwierciedlony jest także aktualny stan praktyki w obszarach zawodowego rynku pracy, związanego z kierunkiem i oferowanymi specjalnościami, zarówno na I-stopniu, jak i na II-stopniu. Treści programowe poszczególnych zajęć są dobrane w sposób przemyślany i uzasadniony specyfiką podejścia kierunkowego, jak i specjalnościowego, a także zapewniający uzyskanie zakładanych efektów uczenia się, zarówno tych sformułowanych dla kierunku, jak i specyficznych dla poszczególnych zajęć. Zajęcia w planie studiów zostały podzielone na *moduły przedmiotów podstawowych, kierunkowych oraz specjalnościowych*, a dodatkowo na studiach I-stopnia realizowany jest *blok przedmiotów ogólnych (lektoraty, techniki informacyjne, w-f, szkolenia BHP, oraz treści z dziedziny nauk humanistycznych i innych dyscyplin społecznych)*. Realizacja poszczególnych modułów zajęć została zaplanowana w harmonogramie studiów w sekwencji od ogólnych poprzez kierunkowe do specjalistycznych.

Czas trwania studiów zaplanowano na 6 semestrów w przypadku studiów I-stopnia oraz na 4 semestry w przypadku studiów II stopnia. Łączną liczbą punktów ECTS konieczną do ukończenia studiów I-stopnia wynosi 180 ECTS, a II-stopnia 120 ECTS, zarówno w trybie stacjonarnym, jak i niestacjonarnym.

Całkowity nakład pracy studenta niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do zajęć wynosi w trybie stacjonarnym dla studiów I-stopnia 4819 godzin a dla studiów II-stopnia 3000 godzin, a w trybie niestacjonarnym odpowiednio 4754 godziny i 3000 godzin. Przedstawiony wymiar nakładu pracy studenta jest poprawnie oszacowany przy założeniu, że 1 ECTS oznacza 25-30 godzin pracy studenta i tym samym została zapewniona możliwość osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się. W każdej karcie zajęć struktura wymiaru godzin została precyzyjnie określona, a przedstawione wyliczenia nie budzą większych zastrzeżeń.

Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów określona w programie studiów stacjonarnych I stopnia wynosi od 2004 godzin do 2034 łącznie (bez praktyk zawodowych), a dla niestacjonarnych od 1276 do 1300

godzin (bez praktyk zawodowych) w zależności od specjalności. Z kolei na studiach II-stopnia liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów określona w programie studiów stacjonarnych wynosi od 995 do 1005 godzin w zależności od specjalności, a w przypadku studiów niestacjonarnych od 707 do 724 godzin. Rozkład godzin pracy z udziałem nauczycieli akademickich i pracy własnej studenta w programie studiów stacjonarnych wskazuje jednak na duże dysproporcje na zajęciach w modułach p zajęć podstawowych i kierunkowych - pomimo wzmocnienia wymiaru godzinowego zajęć w tzw. bezpośrednim kontakcie poprzez 10-godzinne lub nawet 20-godzinne konsultacje, to jednak wymiar pracy własnej ma znacznie większy udział w tej strukturze (np. zajęcia z makroekonomii na I roku studiów II-stopnia, którym przypisano 6 ECTS mają wymiar 30 godz. wykładu i 10 godz. konsultacji, a praca własna studenta ma wymiar 110 godzin; zajęcia ze statystyki opisowej na studiach I-stopnia, którym przypisano 8 ECTS to 60 godzin konwersatorium i 20 godzin konsultacji, a wymiar pracy własnej to 120 godzin). Z kolei na zajęciach należących do modułów specjalnościowych na studiach stacjonarnych, zarówno I-stopnia jak i II-stopnia, proporcje są prawidłowo rozłożone, tzn. przeważają godziny pracy na zajęciach z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich. Wyjątek stanowią praktyki zawodowe, które w całości zostały zakwalifikowane jako praca własna studenta. Taki rozkład należy jednak uznać za wymagający korekty, gdyż w praktykach zawodowych zawsze w dużej części uczestniczą ich opiekunowie. W ogólnej perspektywie całego programu studiów można więc uznać (po uwzględnieniu korekty wymiaru pracy własnej studenta podczas praktyk zawodowych), że warunek określony w art. 63 p.1 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku, dotyczący uzyskania co najmniej połowy punktów ECTS na studiach stacjonarnych w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia został spełniony i zapewnia osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się. Łączną liczbę punktów ECTS wymagającą bezpośredniego udziału nauczycieli i studentów można oszacować na studiach stacjonarnych I-stopnia na ok. 110 ECTS (61%), a na studiach II-stopnia ok. 70 ECTS (58%).

Sekwencja zaplanowanych zajęć jest logiczna i rozpoczyna się na studiach I-stopnia od realizacji zajęć z modułu przedmiotów ogólnych, głównie w I semestrze oraz od modułu przedmiotów podstawowych realizowanych głównie w I i II semestrze. Zajęcia z grupy modułów kierunkowych i specjalnościowych realizowane są od II roku studiów I-stopnia. Na studiach II stopnia zajęcia z modułu podstawowego skoncentrowane są w pierwszym roku, a specjalnościowe rozpoczynają się od II semestru studiów.

Zaplanowane formy zajęć to wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, laboratoria, seminaria, konsultacje, praktyki zawodowe. Zajęcia w formie wykładów realizowane są tylko w przypadku modułu przedmiotów ogólnych i podstawowych – razem na studiach I-stopnia stacjonarnych to 289 godzin (tj. ok. 14% ogółu godzin realizowanych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich) i na studiach niestacjonarnych to 137 godzin (tj. ok. 10%-11% ogółu godzin realizowanych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia). Tak więc od drugiego roku studenci na poziomie licencjatu w ogóle nie spotykają się z tą tradycyjną formą zajęć na studiach wyższych (z wyjątkiem 2 przedmiotów: Metodologii pisanie prac dyplomowych oraz podstawy makroekonomii). Na studiach II-stopnia w formie wykładów realizowanych jest 165 godzin na studiach stacjonarnych (tj. 16,6% ogółu godzin w planie studiów) i 77 godzin (tj. 10,6% ogółu godzin w planie studiów) na studiach niestacjonarnych. W tym przypadku wykłady odbywają się tylko w pierwszym semestrze studiów i jeden w trzecim.

Uwzględnienie konsultacji jako formy powszechnej, przypisanej w wymiarze 10-20 godz. do wszystkich zajęć z modułów podstawowych, ogólnych i kierunkowych na studiach stacjonarnych (a na niestacjonarnych do 30 godz.) oraz po 5-15 godz. na wszystkich zajęciach z modułów specjalnościowych wymaga uzasadnienia w postaci przypisania im zakładanych efektów uczenia się, treści programowych i punktów ECTS.

W planie studiów zarówno I- jak i II-stopnia zamieszczono zajęcia *praca dyplomowa i egzamin dyplomowy* w wymiarze 500 godzin pracy własnej studenta oraz przypisano im 10 ECTS na I-stopniu oraz 20 ECTS na II-stopniu studiów. Dla zajęć tych nie określono jednak formy ani sposobu ich zaliczenia, a także nie określono efektów uczenia się. Podczas wizytacji ustalono, że dla tych zajęć w ogóle nie przygotowano karty opisu zajęć.

Dla przeważającej części zajęć zaplanowanych w formie konwersatoriów (niemal wszystkie w modułach specjalnościowych), przedstawione treści programowe w dużej części mają charakter teoretyczno-faktograficzny i można je zrealizować jedynie w formie podawczej, tj. wykładu, a nie w trakcie dyskusji podczas konwersatorium. Trudno osiągnąć rozbudowane efekty uczenia się w zakresie wiedzy na zajęciach prowadzonych jedynie w formie konwersatoriów. Podczas wizytacji ustalono, że charakter tych zajęć przybiera w dużej części przypadków formę wykładów konwersatoryjnych. Przykłady takich zajęć:

- 1) *analiza ekonomiczna* - 30 godz. konwersatorium: sformułowano 2 efekty w zakresie wiedzy i ich odniesienie do 6 efektów kierunkowych w zakresie wiedzy oraz 3 efekty w zakresie umiejętności. Przewaga w treściach programowych wiedzy wykładowej i teoretyczno-faktograficznej, słabo podlegającej dyskusji w formie konwersatoryjnej ze studentami;
- 2) *ekonomiczne podstawy rynku nieruchomości* - 30 godz. konwersatorium: sformułowano 2 efekty w zakresie wiedzy w odniesieniu do 4 efektów kierunkowych w zakresie wiedzy oraz 1 efekt w zakresie umiejętności. Przewaga w treściach programowych wiedzy wykładowej i teoretyczno-faktograficznej, słabo podlegającej dyskusji w formie konwersatoryjnej ze studentami;
- 3) *ekonomika i zarządzanie instytucjami publicznymi i pozarządowymi* - 30 godz. konwersatorium: sformułowano 2 efekty w zakresie wiedzy w odniesieniu do 4 efektów kierunkowych w zakresie wiedzy oraz 1 efekt w zakresie umiejętności. Przewaga w treściach programowych wiedzy wykładowej i faktograficznej, słabo podlegającej dyskusji w formie konwersatoryjnej ze studentami.

Tak więc przeważająca część zajęć zaplanowanych w formie konwersatorium nie odpowiada charakterowi tych zajęć i przedstawionym treściom merytorycznym i przez to nie w pełni zapewnia osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się w zakresie wiedzy.

Plan studiów umożliwia wybór zajęć – są to *moduły specjalnościowe*, którym przypisano na studiach I-stopnia 32 ECTS, a na studiach II-stopnia 22 ECTS, zarówno w trybie stacjonarnym jak i niestacjonarnym. Ponadto studenci mają wybór *praktyki zawodowej* (30 ECTS na I-stopniu i 15 ECTS na II-stopniu), *seminarium dyplomowego* (5 ECTS na studiach licencjackich i 5 ECTS na studiach magisterskich) oraz 6 przedmiotów do wyboru na studiach licencjackich (12 ECTS) i 3 na studiach magisterskich (6 ECTS). Po zliczeniu wszystkich przedstawionych możliwości wyboru zajęć na studiach I-stopnia ich zakres obejmuje 89 ECTS, tj. 49,4% ogółu ECTS, a na studiach II-stopnia 68 ECTS (tj. 56,7%). Spełniony jest więc warunek wyboru zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS, koniecznej do ukończenia studiów na danym poziomie.

Przedstawiony w programie studiów na ocenianym kierunku układ zajęć do wyboru pozwala studentom na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia.

Plan studiów obejmuje zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne - są to przede wszystkim zajęcia w formie innej niż wykłady, a zatem ponad 80% wymiaru zajęć na obydwóch poziomach studiów i w obydwóch formach tj. stacjonarnej i niestacjonarnej. Zajęcia praktyczne obejmują więc 132 ECTS (73%) na studiach I-stopnia i 91 ECTS (76%) na studiach II-stopnia zarówno w formie stacjonarnej jak i niestacjonarnej. Jednak część z tych zajęć została niewłaściwie zaklasyfikowana do konwersatoriów, na co wskazują zakładane efekty uczenia się i podawcze metody dydaktyczne (co opisano już powyżej). Pomimo niewłaściwego wliczenia zajęć z modułów specjalnościowych w formie konwersatoriów w całości do zajęć o charakterze praktycznym należy stwierdzić, że na studiach I-stopnia wymiar zajęć praktycznych można oszacować na ok. 94 ECTS, a na studiach II-stopnia ok. 61 ECTS, a zatem spełniony jest warunek wynikający z art. 64 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574), że na studiach o profilu praktycznym ponad połowa ECTS jest przypisana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne.

Plan studiów I-stopnia obejmuje zajęcia w zakresie znajomości języka angielskiego w wymiarze 120 godz. zajęć, po 30 godz. w semestrach od I do IV. Zakres tematyczny realizowanych zajęć jest dość obszerny i obejmuje słownictwo specjalistyczne z zakresu ekonomii, co pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w zakresie znajomości języka obcego na wymaganym poziomie B2. Na studiach niestacjonarnych I-stopnia wymiar zajęć wynosi 56 godzin, po 14 godz. w każdym z 4 pierwszych semestrów. Na studiach II-stopnia nie zaplanowano lektoratów ani innych zajęć w języku angielskim. Studenci nie osiągną więc efektu uczenia się 2E_U10, dotyczącego znajomości języka obcego na poziomie B2+. Wyjątek będą stanowić ci, którzy wybiorą angielskojęzyczną specjalność *international economics and business management*, jeżeli zostanie wybrana przez studentów i uruchomiona.

Plan studiów nie obejmuje zajęć przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin nauk humanistycznych w wymaganym wymiarze 5 ECTS. Na II-stopniu zaplanowano zajęcia *historia myśli ekonomicznej* (4 ECTS), a na I stopniu zajęcia pt. *historia gospodarcza* (3 ECTS) oraz *metodologia pisania prac dyplomowych* (1 ECTS). Poza tym na dwóch specjalnościach są zajęcia *etyka w biznesie* (2 ECTS), ale nie wszyscy studenci mogą wybrać te specjalności. Rekomenduje się uzupełnienie oferty zajęć z dziedziny nauk humanistycznych.

Przedstawiony plan studiów nie obejmuje zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. W okresie obostrzeń sanitarnych związanych z pandemią COVID-19 zajęcia odbywały się w formie zdalnej asynchronicznej i synchronicznej, ale od początku bieżącego roku akademickiego powrócono do zajęć tradycyjnych w salach.

Wykorzystywane na kierunku studiów metody kształcenia są różnorodne oraz dostosowane zarówno do form zajęć, jak i zakładanych efektów uczenia się. W przypadku efektów dotyczących wiedzy stosowane są metody podające – wykładowe, w dużym zakresie w formie wykładów konwersatoryjnych o charakterze dyskursywnym, które w lepszym stopniu pozwalają studentom poznać, a przede wszystkim zrozumieć omawiane zagadnienia. Ta metoda aktywizująca przybiera też często postać dyskusji moderowanej. Dość częstą metodą stosowaną na bardzo wielu zajęciach jest metoda case study, zarówno na wykładach, jak i na zajęciach o charakterze praktycznym. Wśród innych metod można rozpoznać także uczenie problemowe (Problem-Based Learning), jak np. podczas hospitowanych zajęć konwersatoryjnych *komunikowanie się w organizacji*. Wykorzystywany

jest też szereg metod specyficznych, jak np. *analiza dokumentów finansowych wybranych przedsiębiorstw*, czy innych dokumentów dostępnych w bazach danych bądź przygotowanych przez prowadzących. Wśród metod o charakterze praktycznym przeważają metody wykorzystywane na ćwiczeniach takie jak projekty grupowe, praca indywidualna, obliczenia rachunkowe, metody tablicowe. Podczas *lektoratu* na I-stopniu studiów wykorzystywane są specyficzne metody ćwiczeń konwersacyjnych, pracy w grupach, gier i zabaw oraz form teatralnych (scenki), a także ćwiczenia prezentacji i wystąpień publicznych. Wykorzystywane metody kształcenia stymulują studentów do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się. W realizacji programu studiów uwzględniane są również współczesne narzędzia dydaktyki akademickiej, w szczególności prezentacje multimedialne oraz odwołania do zasobów internetowych w zakresie poruszanych zagadnień specjalistycznych i zawodowych. Wykorzystywane są również możliwości komunikacji zdalnej, szczególnie w zakresie dostępu do materiałów i zadań ćwiczeniowych, wykładowych i seminaryjnych, literatury do studiowania, prezentacji z zajęć, a także w zakresie zwrotnej komunikacji z prowadzącymi zajęcia (fora, czaty, maile). Zarówno wykładowcy, jak i studenci korzystają z wypracowanych umiejętności w okresie prowadzenia kształcenia zdalnego podczas pandemii COVID-19 oraz z dostępnych narzędzi w postaci MS Teams, ClickMeeting i platformy edukacyjnej Moodle, jednak w bieżącym roku akademickim tylko w ograniczonym zakresie, gdyż wszystkie zajęcia odbywają się w formie tradycyjnej w budynkach Uczelni. W zakresie praktycznego przygotowania do wykonywania czynności zawodowych Uczelnia umożliwia również wykorzystanie narzędzi informatycznych w postaci specjalistycznego oprogramowania, stosowanego współcześnie na zawodowym rynku pracy, takiego jak Insert GT (Rewizor GT, Subiekt GT, Gratyfikant GT), SFINKS – system finansowo-księgowy, Comarch ERP OPTIMA, Sage Symfonia Start 2.0, Mała Księgowość. Należy jednak stwierdzić, że ich wykorzystanie na zajęciach jest dość ograniczone, nie wszystkie dostępne narzędzia zostały wskazane w kartach zajęć jako stosowane w realizacji zadań praktycznych. **Rekomenduje się** szersze wykorzystanie dostępnych programów specjalistycznych na poszczególnych zajęciach.

Wykorzystywane metody kształcenia umożliwiają dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością, jak również planowania indywidualnych ścieżek kształcenia. W ramach realizowanego projektu „WSE dostępna” wprowadzono możliwość korzystania z materiałów dydaktycznych (opracowane zagadnienia, literatura, pytania kontrolne, testy) dla studentów z niepełnosprawnościami umieszczonych na platformie Moodle. Materiały te są dostępne także dla innych studentów, którzy nie mają możliwości uczestnictwa w zajęciach ze względu na różne sytuacje życiowe. Dostęp studentów do zasobów i narzędzi platformy jest personalizowany poprzez uprawnienia dostępu oraz monitorowanie aktywności. Regulamin studiów umożliwia studentom z niepełnosprawnościami ubieganie się o zmianę warunków uczestnictwa w zajęciach czy też zastosowanie alternatywnych form zaliczeń (np. wydłużenia czasu egzaminu) lub wypożyczenia odpowiedniego sprzętu wspomagającego uczestnictwo w zajęciach. Regulamin studiów przewiduje również możliwość ubiegania się o indywidualną organizację studiów. Z kolei przykładem dostosowania procesu kształcenia do potrzeb grupowych studentów może być dostosowanie warunków studiowania do potrzeb studentów - cudzoziemców. W przypadku Uczelni są to osoby głównie rosyjskojęzyczne, stąd oferuje się im część zajęć prowadzoną w języku rosyjskim albo pomoc tzw. asystentów, szczególnie w pierwszych semestrach, kiedy jeszcze znajomość polskiego jest stosunkowo słaba. Ponadto organizowane są dla nich specjalne kursy języka polskiego.

Efekty uczenia się zakładane dla praktyk są zgodne z kierunkowymi efektami uczenia się oraz efektami uczenia się przypisanymi do pozostałych zajęć. Dla praktyk zawodowych zarówno na pierwszym, jak i drugim stopniu studiów, sformułowano 8 efektów uczenia się; po 3 w kategorii wiedzy i kategorii umiejętności oraz 2 w kategorii kompetencji społecznych. Przy czym ich zakres w przypadku kategorii umiejętności społecznych oraz kompetencji społecznych nie został zróżnicowany, pokrywają się również treści programowe. W przypadku studiów pierwszego stopnia nie uwzględniono również podziału realizowanej praktyki na dwa etapy, a tym samym nie rozróżniono wymagań wstępnych, efektów uczenia się oraz treści programowych pomiędzy etapami, pomijając progres wiedzy, umiejętności i kompetencji studentów. Regulamin praktyk czy sylabusy nie zawierają określenia kryteriów, charakteru miejsc odbywania praktyk, by student kierunku ekonomia mógł osiągnąć w wybranej instytucji efekty uczenia się zakładane dla praktyki. Rekomenduje się określenie kryteriów i charakteru miejsc odbywania praktyk zapewniających studentom osiągnięcie efektów uczenia się określonych dla praktyk.

Z przedstawionej zespołowi wizytującemu listy firm – miejsc praktyk można domniemywać, iż treści programowe przypisane praktykom mają na celu nabycie doświadczenia zawodowego przez studentów, którzy w oparciu o wiedzę uzyskaną w trakcie studiów uczestniczą w pracach związanych z działalnością firm produkcyjnych, instytucji finansowych, biur rachunkowych, przedsiębiorstw handlowych, usługowych, jednostek samorządu terytorialnego, podmiotów świadczących usługi doradztwa księgowego czy podatkowego.

Wymiar praktyk jest zgodny z wymaganiami. Przyporządkowana im liczba punktów ECTS, a także umiejscowienie praktyk w harmonogramie realizacji programu studiów, zapewniają osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się. Miejsca odbywania praktyk są związane z profilem studiów i pozwalają na wykorzystanie nabytej w trakcie studiów wiedzy,

Sposób i tryb odbywania oraz zaliczania praktyki zawodowej zostały formalnie określone w Regulaminie Praktyk przyjętym uchwałą Senatu Uczelni z 28.06.2019 i 26.11.2021 r. Opisano w nim wymaganą dokumentację formalną i obowiązki studenta. Student, wybierając miejsce odbycia praktyk może skorzystać z listy firm, instytucji wskazanych przez Uczelnię, jak również może wskazać miejsce praktyki samodzielnie przy akceptacji opiekuna praktyk. Podstawą do odbycia praktyki jest umowa zawarta między pracodawcą a Uczelnią wraz z właściwym skierowaniem. Miejsce odbywania praktyki zatwierdza osoba sprawująca nadzór nad praktykami w oparciu o z góry określone i formalnie przyjęte kryteria. Charakter, typ podmiotów, w których odbywają się praktyki oraz dokumentacja przedstawiona podczas wizytacji potwierdza, że jednostki, w których studenci odbywają praktyki zawodowe, umożliwiają osiągnięcie zakładanych dla praktyki efektów uczenia się.

Funkcję opiekuna praktyk na kierunku ekonomia pełni pełnomocnik rektora ds. praktyk studenckich, a jego doświadczenie zawodowe i wykształcenie zapewnia prawidłową realizację praktyk. Dokumentacja dotycząca charakterystyki infrastruktury i wyposażenia miejsc praktyk zawodowych potwierdziła, że studenci odbywali je w podmiotach i instytucjach, których charakter odpowiada kierunkowi ekonomia, a ich infrastruktura i wyposażenie były zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się.

Efekty uczenia się osiągnięte przez studentów w czasie odbywania praktyk dokumentowane są w dziennikach praktyk, planach praktyki zawodowej, w sprawozdaniach z przebiegu praktyki zawodowej, a także opiniach zakładowych opiekunów praktyk sporządzanych po zakończeniu praktyki.

Doświadczenie zawodowe, funkcje jakie pełnią w swoich firmach opiekunowie praktyk pozwalają na prawidłową realizację praktyk. Weryfikacja efektów uczenia się odbywa się poprzez ocenę zadań wykonywanych podczas praktyki, analizę sprawozdania z realizacji praktyki i opinii zakładowego opiekuna praktyki, którą zatwierdza Pełnomocnik Rektora ds. praktyk studenckich. Przedstawiona zespołowi wizytującemu dokumentacja prac Rady Gospodarczej, Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia zawiera informację o opiniowaniu realizacji praktyk. W trakcie spotkania z interesariuszami zewnętrznymi uzyskano od pracodawców pozytywną ocenę przygotowania studentów do odbywanych praktyki zawodowej.

Ważnym elementem weryfikacji zarówno potencjalnych miejsc praktyk, jak i przebiegu praktyk jest wywiad środowiskowy na temat pracodawcy, hospitacje w zakładach pracy oraz kontakt i wywiad telefoniczny. W okresie pandemii Covid –19 z względu na procedury bezpieczeństwa bardzo ważną rolę odgrywały osobiste relacje z zakładowymi opiekunami praktyk. Fakt długoletniej współpracy Wydziału z firmami, które oferują praktyki dodatkowo uwiarygodniał proces weryfikacji przebiegu praktyki.

Regulamin Praktyk Studiów w par. 4 oraz załącznik nr 4 do w/wym. regulaminu zawiera zapisy, które wskazują, że studenci mogą zaliczyć praktyki zawodowe poprzez zaliczenie na jej poczet wykonywanej pracy zawodowej, a także własnej działalności gospodarczej. Przedstawiony w regulaminie sposób potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów jest niezgodny z obowiązującymi przepisami prawa. Uczelnia nie może zaliczać studentowi efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów w trakcie trwania studiów, lecz – pod pewnymi warunkami określonymi w art. 71 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce– wyłącznie na etapie przyjęcia na studia, w ramach procedury rekrutacji na studia.

Uczelnia aktywnie wspiera studentów w realizacji i zaliczaniu praktyk, pomaga w dopełnianiu formalności, a opiekun ds. praktyk jest w stałym kontakcie ze studentami, co potwierdzili także studenci w rozmowie z zespołem wizytującym.

Rozplanowanie zajęć w harmonogramie tygodniowym, jak również podczas zjazdów dla studentów niestacjonarnych nie budzi zastrzeżeń, co zostało potwierdzone przez studentów w trakcie spotkania podczas wizytacji. Na studiach stacjonarnych zajęcia zostały skoncentrowane w trzy dni tygodnia: od wtorku do czwartku. Z kolei na studiach niestacjonarnych zajęcia są bardziej intensywne, rozplanowane na soboty i niedziele w odstępach dwutygodniowych, w godzinach zazwyczaj od 8.00 nawet do 19.00. Uwzględnione są jednak przerwy między zajęciami, w tym jedna dłuższa w porze obiadowej. Plany zajęć umożliwiają więc studentom efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się. Zgłaszane przez studentów podczas spotkania w czasie wizytacji jako pewna uciążliwość przerwy w zajęciach („okienka”) są jednak wykorzystywane na różne formy samokształcenia m.in. w bibliotece. Informacje zwrotne o uzyskanych efektach są przekazywane studentom różnymi kanałami, np. podczas spotkań podsumowujących, czy drogą kontaktów mailowych, ale najczęściej poprzez ogłoszenie wyników i zamieszczenie ocen w USOS. Studenci korzystają również z dyżurów pracowników oraz czasu konsultacji z nauczycielami akademickimi, żeby omówić problemy związane z weryfikacją i oceną osiągniętych efektów uczenia się.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

1. Wymiar godzin wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów został dla większości zajęć poprawnie oszacowany, jednak wymaga korekty dla praktyk zawodowych.
2. Dobór form zajęć nie zapewnia studentom osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów uczenia się, szczególnie w zakresie wiedzy, co wynika z nadproporcjonalnego udziału zajęć prowadzonych w formie konwersatorium ~~kosztem klasycznych zajęć wykładowych.~~
3. Duża część treści merytorycznych zaplanowanych na zajęciach w formie konwersatorium ma charakter teoretyczno- faktograficzny i może zostać zrealizowana ~~jedynie~~ w formie podawczej na wykładach.
4. Znaczny jest też udział konsultacji, zaplanowanych jako forma przypisana do każdego zajęcia w relatywnie dużym wymiarze od 5 do 30 godz., bez wskazania odpowiadających im efektów uczenia oraz punktów ECTS. Dla zajęć pt. *praca dyplomowa i egzamin dyplomowy*, umieszczonych w planie studiów I-stopnia jak i II-stopnia, nie określono ich formy oraz sposobu ich zaliczenia, a także zakładanych efektów uczenia się.
5. Na studiach II-stopnia nie zaplanowano lektoratów ani innych zajęć w języku angielskim. Studenci nie osiągną więc efektu uczenia się 2E_U10, dotyczącego znajomości języka obcego na poziomie B2+.
6. W odniesieniu do organizacji praktyk zawodowych:
 - w sylabusie nie zostały uwzględnione etapy praktyki zawodowej na pierwszym stopniu studiów, a tym samym nie rozróżniono wymagań wstępnych, efektów uczenia się oraz treści programowych pomiędzy nimi, a także w niewielkim stopniu zróżnicowano efekty uczenia się i treści programowe pomiędzy praktyka na studiach I i II stopnia, tym samym progres wiedzy, umiejętności i kompetencji studentów,
 - uwzględnienie w regulaminie praktyk i stosowanie niezgodnej z przepisami prawa ogólnie obowiązującego możliwości zaliczenia studentowi w toku studiów praktyki zawodowej na podstawie pracy zawodowej, świadczonej w różnych formach, a także własnej działalności gospodarczej.

Realizacja programu studiów w zakresie treści programowych oraz harmonogramu zajęć pogrupowanych w poszczególne moduły została zaplanowana prawidłowo i umożliwi osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się. Czas trwania studiów, nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów, jak również nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do zajęć są poprawnie ustalone. Program studiów spełnia wymagania ustawowe w zakresie możliwości wyboru zajęć, a także w zakresie wymiaru zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, pomimo niewłaściwego wliczenia zajęć specjalnościowych w formie konwersatoriów w całości do zajęć o charakterze praktycznym. Wykorzystywane na kierunku studiów metody kształcenia są różnorodne oraz dostosowane zarówno do form zajęć, jak i zakładanych efektów uczenia się. Uwzględniane są również najnowsze narzędzia dydaktyki akademickiej oraz możliwości komunikacji zdalnej, przy czym w obecnym roku akademickim jedynie pomocniczo, gdyż od października 2021 roku wszystkie zajęcia odbywają się w budynkach Uczelni. W zakresie praktycznego przygotowania do wykonywania czynności zawodowych Uczelnia umożliwia

wykorzystanie narzędzi informatycznych w postaci specjalistycznego oprogramowania, stosowanego wspólnie na zawodowym rynku pracy, które jednak nie jest w pełnym zakresie stosowane na zajęciach. Wykorzystywane w Uczelni metody kształcenia umożliwiają dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych oraz indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością, jak również planowania indywidualnych ścieżek kształcenia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

1. Zaleca się uwzględnienie w strukturze czasu pracy podczas praktyk zawodowych godzin wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów.
2. Zaleca się zmianę części zajęć praktycznych w formie konwersatorium na formę wykładów konwersatoryjnych, w zakresie umożliwiającym osiągnięcie przez studentów efektów uczenia dotyczących wiedzy oraz w zakresie umożliwiającym zrealizowanie treści merytorycznych tych zajęć o charakterze teoretyczno- faktograficznym.
3. Zaleca się uzasadnienie wprowadzenia do każdego rodzaju zajęć formy konsultacji poprzez przypisanie im zakładanych efektów uczenia się, treści programowych i punktów ECTS.
4. Zaleca się dla zajęć *praca dyplomowa i egzamin dyplomowy*, umieszczonych w planie studiów I-stopnia jak i II-stopnia, określenie ich formy oraz sposób ich zaliczenia, a także zakładane efekty uczenia się.
5. Zaleca się zaplanowanie na studiach II-stopnia zajęć umożliwiających nabycie przez studentów kompetencji językowych na wymaganym poziomie B2+, tak aby został osiągnięty efekt uczenia się 2E_U10.
6. Zaleca się określenie wymagań wstępnych, efektów uczenia się oraz treści programowych dla poszczególnych etapów realizacji praktyki zawodowej na pierwszym i drugim stopniu studiów, uwzględniających progres wiedzy, umiejętności i kompetencji studentów.
7. Zaleca się dostosowanie regulaminu praktyk do przepisów prawa powszechnie obowiązującego, poprzez weryfikację możliwości zaliczenia studentowi w toku studiów praktyki zawodowej na podstawie pracy zawodowej, świadczonej w różnych formach.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Statut Uczelni stanowi, iż wstęp na studia jest wolny. Szczegółowe warunki i zasady rekrutacji określają uchwały Senatu Uczelni w sprawie zasad przyjęć na I rok studiów oraz uchwały ustanawiające limity przyjęć - przedstawiono Uchwałę nr 8/2021 Senatu WSE w Białymstoku

z 30.06.2021 r. w sprawie zasad przyjęć na I rok studiów oraz Uchwałę nr 9/2021 w sprawie limitów przyjęć na I rok studiów. Na stronie internetowej Uczelni nie są one jednak dostępne, nie ma też informacji w sprawie oczekiwanych kompetencji od kandydatów bądź limitów przyjęć na studia. Brakuje również informacji o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów, wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz wsparciu uczelni w zapewnieniu dostępu do tego sprzętu.

Według uchwał rekrutacyjnych na studia I stopnia przyjmowani są kandydaci, którzy przedstawiają świadectwo maturalne oraz podanie o przyjęcie na studia, dowód uiszczenia opłaty rekrutacyjnej, wpisowego, a także opłaty pierwszej raty czesnego. Kryterium przyjęcia na studia II stopnia jest posiadanie dyplomu studiów wyższych. O przyjęciu decyduje kolejność złożonych dokumentów. Należy stwierdzić, że brak określenia jednoznacznych kryteriów merytorycznych przyjęć na studia II-stopnia może uniemożliwić przyszłym studentom osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się na tym poziomie, w przypadku, kiedy nie będą posiadali dyplomu studiów I-stopnia z kierunku ekonomia lub pokrewnych. Podczas wizytacji ustalono, że na studia II-stopnia aplikują w większości absolwenci I-stopnia kierunku ekonomia oraz z kierunków pokrewnych prowadzonych w Uczelni, a w przypadku kandydatów z innych kierunków są stwarzane możliwości zajęć uzupełniających w zakresie efektów uczenia się określonych dla studiów I-stopnia. Uchwalone zasady rekrutacji nie przedstawiają jednak informacji o takich możliwościach.

Przedstawione zasady rekrutacji zapewniają kandydatom równe szanse w podjęciu studiów na kierunku.

W Uczelni nie jest prowadzona obecnie procedura potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza systemem szkolnictwa wyższego ze względu na to, iż Uczelnia nie spełnia warunków pozwalających na jej przeprowadzenie. W okresie, kiedy Uczelnia kształciła na profilu ogólnoakademickim procedura była realizowana przez Uczelnianą Komisję ds. Potwierdzania Efektów Uczenia się na podstawie Regulaminu potwierdzania efektów uczenia się w WSE w Białymstoku, wg Uchwały nr 10/2015 Senatu WSE w B z dnia 31 marca 2015 r. Pomimo że procedura nie jest obecnie stosowana to jednak na stronie internetowej w zakładce dla kandydata taki regulamin można znaleźć, nie opatrzony żadną datą wygaśnięcia ważności.

Uczelnia określiła warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej, które zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się oraz oceny ich a adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów – szczegółowe zasady w tym zakresie przedstawiono w par. 12 Regulaminu studiów.

Zasady i procedury dyplomowania zostały szczegółowo przedstawione w rozdziale 11 Regulaminu studiów. Główne etapy procedury obejmują seminaRIA dyplomowe, napisanie pracy dyplomowej oraz egzamin dyplomowy. Zakres zakładanych efektów uczenia się w procedurze dyplomowania zawierają sylabusy z seminarium dyplomowego na studiach I-stopnia i seminarium magisterskiego na studiach II-stopnia. Procedura przewiduje również zatwierdzanie propozycji tematów prac dyplomowych oraz wybór przez studenta promotorów swoich prac.

Zasady weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studentów prowadzone są w Uczelni w sposób systematyczny, opisany szczegółowo w Regulaminie studiów, w rozdz. 6 paragrafy 16-22. Najogólniej dotyczą sposobów zaliczania i egzaminowania w trakcie całego cyklu kształcenia, w tym również zasady zaliczania praktyk studenckich oraz zasady egzaminu dyplomowego. Zasady zaliczania poszczególnych zajęć, w tym metody i formy weryfikacji, przedstawione są w sylabusach

przedmiotowych i są ustalone przez prowadzącego zajęcia. Weryfikacja efektów uczenia się następuje na podstawie wyników egzaminów, kolokwiów, projektów, prezentacji i innych metod przedstawionych w kartach opisu zajęć (m.in. egzamin ustny, egzamin pisemny testowy i z pytaniami otwartymi, egzamin dyplomowy, prace kontrolne, referaty, eseje, opracowania pisemne zadań, zadań grupowych, zadań tablicowych, zaliczeń ustnych, prac projektowych, zadań kalkulacyjnych, sprawdzianów praktycznych, a także aktywność studentów na zajęciach). Weryfikacji stopnia osiągnięcia efektów uczenia się podczas praktyk zawodowych dokonuje pełnomocnik ds. praktyk studenckich na podstawie dziennika praktyk i sprawozdania z realizacji wykonanych zadań, a szczegółowy opis zamieszczono w Regulaminie praktyk. Regulamin studiów przewiduje także możliwość indywidualnej organizacji studiów, a paragraf 13 i 14 Regulaminu zapewnia studentom z niepełnosprawnością odpowiednie warunki odbywania i zaliczania zajęć.

Przedstawione zasady weryfikacji w większości zapewniają rzetelność procesu weryfikacji - w większości sylabusów zostały przedstawione szczegółowe kryteria oceniania oraz precyzyjne skale ocen, zapewniające wiarygodność i bezstronność ocen. Jednak w ok. 40% kart zajęć nie zostały przedstawione kryteria zaliczania. Podczas wizytacji ustalono, że pomimo braku informacji w sylabusach, to system oceniania jest przedstawiany studentom w czasie pierwszych zajęć. Rekomenduje się jednak doprecyzowanie kryteriów zaliczeń i ich przedstawienie we wszystkich kartach opisu zajęć, szczególnie w części B, która - jak wynika z przedstawionych informacji - jest aktualizowana w każdym cyklu kształcenia przez prowadzących.

Wykorzystywane skale ocen są dość zróżnicowane co prowadzi do słabej porównywalności ocen - na niektórych zajęciach oceny bdb można otrzymać już za 85% poprawnych odpowiedzi, a na niektórych od 91%. Wiarygodność i porównywalność ocen nie jest też zapewniona w procedurze dyplomowania, gdyż zdarzają się sytuacje (por. Zał. 3, cz.II), że student otrzymał bardzo dobrą ocenę końcową na dyplomie, pomimo że średnia ze studiów wynosiła 4,52 (a więc db+ według zasad ogólnie obowiązujących przy skali interwałowej od 2 do 5 z sensowną interpretacją), a oceny z egzaminu oraz z pracy to też były oceny db+. Skala ocen w Regulaminie studiów §37 jest ustalona w sposób faworyzujący studentów z wyższymi wynikami i dyskryminujący studentów z niższymi wynikami w nauce, np. od 4,50 ocena bdb, a ocena dst+ od 3,50 do 3,74. **Rekomenduje się** ustalenie skali ocen, zapewniającej porównywalność i bezstronność otrzymywanych ocen, zarówno w procedurze dyplomowania, jak i na poszczególnych zajęciach.

System przekazywania studentom informacji zwrotnej dotyczącej stopnia osiągnięcia efektów uczenia się na każdym etapie studiów oraz na ich zakończenie opiera się przede wszystkim o system USOS, ale także o indywidualne sposoby przekazywania studentom wyników uzyskanych w procedurach weryfikacji, bezpośrednio przez prowadzących zajęcia bądź komisje egzaminacyjne. Regulamin studiów umożliwia wgląd od ocenianych prac. Zasady dyplomowania w zakresie informacji zwrotnej o etapach weryfikacji i ocenach etapowych są przejrzyste i opierają się o system APD.

Określone zostały zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia – Regulamin studiów określa sytuacje, w których studenci mają prawo do wnioskowania o przeprowadzenia zaliczenia/egzaminu komisyjnego. W przypadku naruszenia zasad pisania prac dyplomowych wykazanych przez system antyplagiatowy promotor może podjąć decyzję o skierowaniu sprawy do postępowania dyscyplinarnego.

Zastosowane w trakcie pandemii kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość nie wpłynęło w sposób znaczący na metody weryfikacji efektów uczenia. W tym celu

zostały zastosowane narzędzia pozwalające na utrzymanie przyjętej metody i ograniczenie negatywnych skutków. W przypadku zaliczeń ustnych były one przeprowadzone poprzez platformy Teams lub Clickmeeting w czasie rzeczywistym z obowiązkowym użyciem kamery. Testy zaliczeniowe i egzaminacyjne w wielu przypadkach były przeprowadzane z użyciem platformy Moodle, która pozwala na ustawienie opcji ograniczających nadużycia. Wykładowcy byli szkoleni i instruowani w tym zakresie. Zaliczenia i egzaminy pisemne również odbywały się w czasie rzeczywistym z użyciem Teams lub Clickmeeting. Studenci mieli określony czas wykonania zadań i obowiązek odesłania pracy zaliczeniowej/egzaminacyjnej w tym czasie.

Efekty uczenia się osiągnięte przez studentów są uwidocznione w postaci prac etapowych, zaliczeniowych i egzaminacyjnych, prac projektowych, prac dyplomowych, dzienników praktyk oraz innych materiałów stanowiących potwierdzenie zdobycia przez studentów założonych efektów uczenia się. Efekty uczenia się są monitorowane poprzez prowadzenie analiz pozycji absolwentów na rynku pracy lub kierunków dalszej edukacji. Uczelnia przedstawiła wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów wskazujące na stopień przydatności osiągniętych efektów uczenia się podczas studiów. Na podstawie danych z systemu ogólnopolskiego ELA ustalono, że 76% absolwentów studiów I-stopnia i 92% absolwentów studiów II-stopnia z rocznika 2019 znalazło zatrudnienie. Z kolei 57% absolwentów studiów I-stopnia podejmuje dalsze kształcenie na studiach II-stopnia lub podyplomowych.

Jak wynika z przeglądu wybranych prac egzaminacyjnych i etapowych ich formy są właściwie dobrane, a najczęściej stosowane są formy testowe, ale też są to egzaminy bądź zaliczenia pisemne w postaci pytań zamkniętych i otwartych oraz zadań obliczeniowych, a także opracowania case study. Zakres tematyczny jest zgodny z sylabusami zajęć, jednak w przeważającej części przypadków obejmuje tylko część realizowanych treści programowych, pomijając np. sprawdzenie umiejętności praktycznych, np. obliczeniowych. Metody weryfikacji zostały dobrane poprawnie, ale skupiają się w większości przypadków na weryfikacji efektów uczenia się w zakresie wiedzy, w niewielkim stopniu pozwalają na weryfikację efektów w kategorii umiejętności praktycznych. Podczas przeglądu prac etapowych zwrócono uwagę na proceder przepisywania ocen przez wykładowców, m.in. w sylabusach do zajęć (rachunkowość, rachunkowość zarządcza, rachunkowość finansowa) zawarta jest informacja o możliwości zaliczenia egzaminu poprzez przepisanie oceny z ćwiczeń, a także o możliwości przepisania oceny, w przypadku udokumentowania zaliczenia na pozytywną ocenę na studiach wyższych, podyplomowych i in., pod warunkiem potwierdzenia nabytych kompetencji w czasie indywidualnej rozmowy kwalifikacyjnej.

Przegląd prac dyplomowych wskazuje na zgodność podejmowanej tematyki z zakresem efektów uczenia się sformułowanych dla kierunku. Jednak w przypadku ok. 80% skontrolowanych prac nie spełniają one warunków stawianych pracom dyplomowym na profilu praktycznym, gdyż nie zawierają części wskazującej na umiejętności rozwiązania konkretnego zadania praktycznego bądź projektowego, bądź zastosowania wybranych metod analizy do rozwiązania problemu o charakterze ekonomicznym. Większość prac ma rozbudowane nadproporcjonalnie rozdziały wstępne o charakterze teoretycznym, które są zazwyczaj prostymi kompilacjami fragmentów z internetu, bądź dość pobieżnym przeglądem różnych wątków literaturowych, bez umiejętności krytycznego i syntetycznego podejścia do prezentowanych treści. W dużej części skontrolowanych prac cele zostały sformułowane niepoprawnie i nie zostały też zrealizowane, o czym świadczy np. brak odniesień do założeń wstępnych w rozdziale końcowym. Przedstawiane dane statystyczne i inne informacje w częściach prac o charakterze bardziej empirycznym pochodzą prawie we wszystkich

przypadkach ze źródeł wtórnych i nie zostały opracowane przy użyciu metod i narzędzi analizy ekonomicznej i statystycznej. W niektórych pracach wykryto dość poważne błędy merytoryczne np. w zakresie specyficznych i podstawowych dla banków pojęć finansowych. Ponadto większość ~~przejrzanych~~ skontrolowanych prac ma oceny zawyżone (w tym wszystkie licencjackie). Wskaźniki podobieństwa wygenerowane w systemie JSA w przypadku dwóch prac są bardzo wysokie, tj. 54% i 73%, co mogło być podstawą do wszczęcia procedury antyplagiatowej.

W ostatnich latach studenci ocenianego kierunku ekonomia byli współautorami publikacji w specjalistycznym czasopiśmie EQUILIBRIUM. Zeszyty Naukowe WSE – uczelnia wykazała 6 różnych publikacji z lata 2018-2021. Z kolei o osiągnięciach w działalności zawodowej czy gospodarczej świadczy pozycja zawodowa wielu studentów i absolwentów, którzy odnoszą sukcesy w swoich firmach na zawodowym rynku pracy. Uczelnia podkreśla także, że wielu studentów osiągało sukcesy już wcześniej, a w WSE uzupełnia swoją wiedzę i podnosi poziom wykształcenia.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

1. Uchwały rekrutacyjne nie zostały udostępnione kandydatom na stronach internetowych Uczelni. Nie są również dostępne informacje o oczekiwanych kompetencjach kandydatów, w tym kompetencjach cyfrowych, wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz o wsparciu uczelni w zapewnieniu dostępu do tego sprzętu. Nie określono kryteriów merytorycznych przyjęć na studia II-stopnia, co może uniemożliwić przyszłym studentom osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się na tym poziomie, w przypadku, kiedy nie będą posiadali dyplomu studiów I-stopnia z kierunku ekonomia lub pokrewnych. W uchwalonych zasadach rekrutacji nie przedstawiono informacji o możliwościach uzupełnienia wiedzy z zakresu studiów I-stopnia na kierunku ekonomia.
2. Metody weryfikacji zastosowane w skontrolowanych pracach etapowych zostały dobrane poprawnie, ale skupiają się w większości przypadków na weryfikacji efektów uczenia się w zakresie wiedzy, w niewielkim stopniu pozwalają na weryfikację efektów w kategorii umiejętności praktycznych.
3. Z kolei w przypadku ok. 80% skontrolowanych prac dyplomowych nie są spełnione warunki stawiane pracom dyplomowym na profilu praktycznym, gdyż nie zawierają części wskazującej na umiejętności rozwiązania konkretnego zadania praktycznego bądź zastosowania wybranych metod i narzędzi analizy ekonomicznej i statystycznej. Wskaźniki podobieństwa wygenerowane w systemie JSA w przypadku dwóch prac są bardzo wysokie, tj. 54% i 73%, co mogłoby być podstawą do wszczęcia procedury antyplagiatowej. Przedstawione kryteria oceniania nie zapewniają jednak całkowitej porównywalności otrzymanych wyników ze względu na stosowanie zróżnicowanych skal ocen, bądź nieuzasadnione rozstępy przedziałów dla poszczególnych ocen stosowane w procedurze dyplomowania.
4. Podczas analizy prac etapowych zidentyfikowano możliwość przepisywania ocen przez nauczycieli akademickich (np. rachunkowość, rachunkowość zarządcza, rachunkowość finansowa).

W Uczelni nie jest prowadzona obecnie procedura potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza systemem szkolnictwa wyższego ze względu na to, iż Uczelnia nie spełnia warunków pozwalających na jej przeprowadzenie. Pomimo to na stronie internetowej w zakładce dla kandydata Uczelnia udostępnia regulamin potwierdzania efektów uczenia się, nie opatrzony żadną datą wygaśnięcia ważności. Warunki i zasady rekrutacji na studia I-stopnia, jak i II-stopnia zostały jednoznacznie określone w uchwałach Senatu Uczelni i zapewniają kandydatom równe szanse w procedurze rekrutacji. Uczelnia określiła warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej. Zasady i procedury dyplomowania zostały szczegółowo przedstawione i są zrozumiałe dla studentów. Zasady weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiąganych przez studentów prowadzone są w sposób systematyczny, dotyczą zaliczania i egzaminowania wszystkich zajęć w trakcie całego cyklu kształcenia i zostały opisane wyczerpująco w Regulaminie studiów oraz w sylabusach poszczególnych zajęć. Metody weryfikacji i oceny są prawidłowo dobrane do specyfiki zajęć i uwzględniają ich aktywność podczas zajęć. Przedstawione w Regulaminie studiów zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia efektów uczenia się umożliwiają równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji z uwzględnieniem potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. Efekty uczenia się osiągnięte przez studentów są uwidocznione w postaci prac etapowych, zaliczeniowych i egzaminacyjnych, prac projektowych, prac dyplomowych, dzienników praktyk oraz są monitorowane poprzez prowadzenie analiz pozycji absolwentów na rynku pracy.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

1. Zaleca się udostępnienie informacji o warunkach i zasadach rekrutacji na studia, z uwzględnieniem oczekiwanych kompetencji od kandydatów, w tym kompetencji cyfrowych, a także z uwzględnieniem informacji o możliwościach realizacji efektów uczenia na studiach II-stopnia przez absolwentów innych kierunków studiów.
2. Zaleca się zwiększenie zakresu weryfikacji efektów uczenia się dotyczących umiejętności praktycznych, zarówno w pracach etapowych, jak i dyplomowych.
3. Zaleca się przestrzeganie zasad antyplagiatowych w procedurze dyplomowania.
4. Zaleca się usunięcie nieprawidłowości, związanych z przepisywaniem ocen przez nauczycieli akademickich.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Realizację programu studiów na kierunku ekonomia zapewniają osoby posiadające dorobek naukowy i kompetencje dydaktyczne adekwatne do prowadzonych zajęć. Zajęcia prowadzone są przez 26 pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych (25 nauczycieli akademickich na studiach I stopnia i 18 nauczycieli na studiach II stopnia. Wybrane zajęcia na kierunku ekonomia są

prowadzone przez dydaktyków zewnętrznych (w tym 2 osoby ze stopniem doktora habilitowanego, 7 ze stopniem doktora i 5 z tytułem zawodowym magistra). Są to nauczyciele akademicy posiadający kompetencje do prowadzenia poszczególnych przedmiotów. Obsada zajęć jest prawidłowa. Grono kadry dydaktycznej, prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku, stanowią nauczyciele akademicy, których dorobek naukowy i dydaktyczny związany jest z następującymi dyscyplinami bądź specjalizacjami: ekonomia i finanse, prawo, socjologia, informatyka, językoznawstwo, co pokrywa treści realizowane w ramach programu studiów na ocenianym kierunku i pozwala na osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się określonych dla kierunku.

W zakresie dorobku naukowego kadry dydaktycznej należy zauważyć, że część osób prowadzących zajęcia na kierunku ekonomia prowadzi własne badania naukowe, a ich efekty znalazły wyraz w dorobku publikacyjnym w zakresie monografii i podręczników akademickich, np.: Emisja obligacji jako instrument pozyskiwania kapitału przedsiębiorstwa, Państwo a korporacje transnarodowe we współczesnej gospodarce światowej, Specjalizacja wewnątrzgałęziowa a wymiana handlowa z krajami Europy Wschodniej, Ewolucja polskiego handlu zagranicznego w warunkach pandemii Sars Cov 2, Ograniczenia zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego w świetle zmian regulacji prawnych i in. Uczelnia posiada własne czasopismo, w którym do publikowania zachęca pracowników. Uczelnia wspiera rozwój naukowy pracowników poprzez finansowanie udziału w konferencjach, finansowanie opłat związanych z publikacją prac naukowych, czy też przeprowadzenie badań.

Nauczyciele akademicy posiadają również doświadczenie zawodowe zdobyte poza systemem szkolnictwa wyższego. Wśród nauczycieli prowadzących zajęcia na kierunku ekonomia są osoby pełniące funkcje dyrektora szpitala, dyrektora handlowego, członka zarządu, prezesa fundacji, audytora wewnętrznego i in.

Dorobek naukowy nauczycieli akademickich, prowadzących zajęcia na kierunku ekonomia, potwierdza ich kompetencje naukowe i dydaktyczne. Osoby prowadzące zajęcia na ocenianym kierunku są laureatami nagród rektora za działalność naukową i organizacyjną. Niektórzy z nauczycieli byli uczestnikami projektów edukacyjnych finansowych ze środków zewnętrznych, np. „Inkubator wiedzy dla biznesu” czy „Wykwalifikowany nauczyciel przedmiotów zawodowych”.

Elementem rozwoju kompetencji naukowych kadry dydaktycznej są także awanse naukowe; nie są one jednak strategicznym obszarem wsparcia przez władze Uczelni. W okresie ostatnich 5 lat – 1 osoba uzyskała stopień doktora habilitowanego w uczelni zagranicznej – obecnie jest w przygotowaniu do nostryfikacji dyplomu.

Kryterium doboru pracowników są doświadczenia praktyczne i kompetencje dydaktyczne oraz ich zainteresowania naukowe. Uczelnia oczekuje od kandydatów do pracy w Uczelni doświadczenia w dydaktyce oraz rozwoju kwalifikacji praktycznych i dydaktycznych. Bądź to dorobek publikacyjny i zainteresowania naukowe nauczycieli akademickich jak i doświadczenia praktyczne i dydaktyczne na kierunku świadczą o adekwatnym doborze kadry zarówno z punktu widzenia realizowanego na kierunku programu studiów, jak i zakładanych efektów uczenia się. Zdecydowaną większość zajęć prowadzą pracownicy posiadający wieloletnie doświadczenie dydaktyczne.

Obsada zajęć pozostaje w kompetencji Prorektora w porozumieniu z Kierownikami katedr i jest zatwierdzana przez Rektora. Poprawność obsady zajęć jest weryfikowana m.in. poprzez hospitację zajęć. Przy obsadzie zajęć Prorektor i Kierownicy katedr kierują się przede wszystkim dorobkiem naukowym poszczególnych pracowników jednostki, doświadczeniem dydaktycznym oraz zgodnością

w zakresie dyscypliny naukowej, z którą związane są planowane do obsady zajęcia. Zespół sprawnie reaguje na bieżące zmiany w grupie zatrudnionych pracowników zapewniając właściwą merytoryczną obsadę zajęć. Seminaryjne dyplomowe powiązane są z tematyką badań nauczycieli akademickich.

Rekrutacja pracowników odbywa się na podstawie zaproszenia do współpracy, oceny dorobku naukowego i doświadczenia dydaktycznego. Podstawami systemu motywacyjnego i systemu nagradzania jest uznaniowość. Podstawą oceny zatrudnionych nauczycieli nie są sparametryzowane systemy oceniania, awansowania i premiowania; pracownicy uzyskują za swoje osiągnięcia nagrody, które stanowią wyraz uznania rektora za podejmowane wyróżniające się działania czy osiągnięcia.

Rekomenduje się opracowanie sparametryzowanego systemu oceniania, awansowania i premiowania pracowników Uczelni (aktywności w obszarze nauki, dydaktyki, sprawności organizacyjnej).

Ocena pracownika naukowo-dydaktycznego obejmuje zarówno samoocenę pracowników za aktywność dydaktyczną, naukową i organizacyjną jak i weryfikację dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego. Warunkiem uzyskania przez pracownika naukowo-dydaktycznego pozytywnej oceny okresowej jest zdobycie łącznej oceny pozytywnej. Wysoko oceniane jest prowadzenie zajęć zgodnie z najwyższymi standardami, wdrażanie innowacyjnych metod kształcenia. Ocena dokonywana jest w oparciu o kwestionariusz oceny pracownika.

Realizowana polityka kadrowa obejmuje zasady rozwiązywania konfliktów, a także reagowania na przypadki zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, jak również wszelkich form dyskryminacji i przemocy wobec członków kadry prowadzącej kształcenie oraz formy pomocy ofiarom. Przyjęte rozwiązania w tym zakresie mają zarówno charakter formalny, określony w stosownym regulaminie i realizowane przez powołane przez Rektora zespoły do spraw przeciwdziałania dyskryminacji oraz organizacyjny w formie spotkań informacyjnych z pracownikami, szkoleń, spotkań integracyjnych i in. Nauczyciele akademicki mieli możliwość podnoszenia kompetencji dydaktycznych poprzez m.in. szkolenia z obsługi platformy Office 365, szkolenia z zakresu zarządzania procesem kształcenia osób z niepełnosprawnościami oraz technologii wspierających edukację OzN, szkolenie dla nauczycieli akademickich z przygotowania materiałów do nauki zdalnej, z zakresu wykorzystania technik kształcenia na odległość, wykorzystania platformy e-learningowej oraz szkolenia z Clickmeeting, Moodle, MSTeams, zdalnej edukacji, korzystania ze zdalnego pulpitu oraz VPN.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Sumaryczna liczba pracowników prowadzących zajęcia na kierunku ekonomia oraz liczba godzin zajęć im przypisana jest wystarczająca, by zapewnić prawidłową realizację zajęć. Nauczyciele akademicki posiadają dorobek naukowy lub zawodowy uzyskany poza systemem szkolnictwa wyższego oraz doświadczenie dydaktyczne. Nauczyciele prowadzący zajęcia na kierunku ekonomia, niezależnie od rodzaju stosunku pracy, mają zapewnione warunki podnoszenia i aktualizowania swoich kompetencji jako wykładowcy, w szczególności w aspekcie metodycznym oraz technicznym. W czasie pandemii i pracy w systemie zdalnym byli przeszkoleni do nowych warunków realizacji procesu dydaktycznego, otrzymują na bieżąco wsparcie techniczne w przypadkach, gdy praca sprzętu

zawodzi. Uczelnia w tym obszarze wypełnia oczekiwania pracowników. Ocena pracowników, w kontekście ich jakości pracy dydaktycznej odbywa się za pomocą hospitacji, ma charakter kontrolno–diagnostyczny i skutkuje formułowaniem zaleceń o charakterze usprawniająco-doskonałym. Pracownicy etatowi podlegają ocenom okresowym pracowniczym. Uczelnia podejmuje działania motywujące, mają one jednak charakter uznaniowy. Polityka kadrowa realizowana na Uczelni sprzyja rozwojowi nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Baza dydaktyczna Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku, w której prowadzone są zajęcia dla studentów ocenianego kierunku, mieści się w budynku zlokalizowanym przy ul. Zwycięstwa 14/3 o powierzchni 3000 m². W budynku Uczelni jest dostępnych 15 sal, w tym: 1 aula wykładowa (346 miejsc) i 11 sal ćwiczeniowych (5x 40 miejsc i 6x 20 miejsc) oraz 2 pracownie komputerowe, w których zainstalowanych jest po nowoczesnych komputerów. Pracownie komputerowe są wyposażone w standardowe oprogramowanie biurowe Pakiet MS Office 365.

Na wizytowanym kierunku oprogramowanie specjalistyczne wykorzystywane jest w ograniczonym zakresie. Na jednych zajęciach studenci zapoznają się z programem Insert GT (Rewizor GT, Subiekt GT, Gratyfikant GT). Uczelnia deklaruje posiadanie dedykowanego oprogramowania: Płatnik ZUS, SFINKS – system finansowo-księgowy, Comarch ERP OPTIMA, Sage Symfonia Start 2.0 Mała Księgowość, jednak jego wykorzystanie na zajęciach nie zostało w pełni odnotowane w sylabusach oraz w trakcie prowadzonych zajęć. **Rekomenduje się** szersze wykorzystanie oprogramowania specjalistycznego w ramach zajęć na ocenianym kierunku (np. CRM, gry decyzyjne, zintegrowane systemy zarządzania i in.). W procesie kształcenia na ocenianym kierunku wykorzystywane są narzędzia wspomagające proces kształcenia na odległość MS Teams, ClickMeeting i platforma edukacyjna Moodle.

Sale dydaktyczne są estetyczne, czyste, wyposażone w odpowiednie meble. Sale dydaktyczne posiadają zamontowane projektory multimedialne lub rzutniki, są wyposażone w sprzęt nagłaśniający. W pozostałych znajdują się tablice suchościeralne i zwykłe. Infrastruktura informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń oraz specjalistyczne oprogramowanie wykorzystywane na ocenianym kierunku są nowoczesne, odpowiadają aktualnie używanym w działalności naukowej oraz praktycznej, umożliwiają prawidłową realizację zajęć. Studenci w budynkach Uczelni mogą też korzystać z dostępu do bezprzewodowego Internetu.

Infrastruktura Wydziału dostosowana jest do potrzeb osób z niepełnosprawnością poprzez zainstalowanie: wind, podjazdów, sanitariatów, pomieszczenia dla osób z niepełnosprawnością, oznakowanych miejsc parkingowych, drożnych korytarzy, drzwi do pomieszczeń mają klamki antypaniczne, otwory drzwiowe są poszerzone. Studenci z dysfunkcją wzroku mogą wypożyczyć lupy, powiększalniki. Dla studentów dostępne są także strefa wypoczynku, siłownia, bilard oraz klub malucha.

Studenci i pracownicy ocenianego kierunku mogą korzystać ze zbiorów Biblioteki. W bibliotece i czytelni z 20 (13 stanowisk komputerowych) miejscami znajdują się podstawowe podręczniki i monografie z dyscyplin reprezentowanych w Uczelni oraz czasopisma bieżące i archiwalne. 12 stacji komputerowych umożliwia dostęp do baz danych i Internetu, w czytelni możliwy jest wolny dostęp do kilkunastu tysięcy wol. książek oraz czasopism bieżących. Biblioteka i czytelnie są czynne w od poniedziałku do środy w godz. od 8.00 do 15.00 oraz soboty i niedziele od 9.00 do 13.00.

Księgozbiór Biblioteki WSE liczy ponad 32 tys. woluminów książek i 223 tytułów czasopism drukowanych (numery archiwalne), 16 tytułów Uczelnia utrzymuje w prenumeracie bieżącej (Ekonomia, Ekonomika, Finanse i Rynek, Gospodarka Narodowa i in.). Zbiory dedykowane dla ocenianego kierunku stanowią ponad 80% całości zbiorów Biblioteki Głównej.

W zbiorze tym znajdują się wszystkie ważne pozycje z zakresu ekonomii, zarządzania, marketingu, ekonomiki przedsiębiorstw, finansów, rachunkowości. Zbiory obejmują piśmiennictwo zalecane w sylabusach, w wielu przypadkach w kilku egzemplarzach (przynajmniej 1 do korzystania na miejscu i 3-5 do przeznaczonych do wypożyczeń). Na terenie Bibliotek jest dostęp do Internetu Wi-Fi. Stanowiska są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością (m.in. dostępna jest klawiatura brailowska, lupy, powiększalnik, czytniki, odtwarzacze książek), w sposób zapewniający tym osobom pełne korzystanie z zasobów.

Studenci mają możliwość zamawiania książek drogą elektroniczną. Oprócz zasobów tradycyjnych, zbiory Biblioteki wzbogacają zasoby sieciowe – serwisy książek, czasopisma, bazy danych. W Bibliotece studenci mają dostęp do sieci EBSCO i SCOPUS. Ponadto Biblioteka zapewnia dostęp do licencjonowanych baz danych.

Na kierunku ekonomia kształcenie na odległość nie jest realizowane. Do prowadzenia zajęć zdalnych w okresie pandemii Uczelnia wykorzystywała system MS Teams oraz platformę edukacyjną Moodle. Uczelnia zapewniała wsparcie techniczne i merytoryczne w zakresie wykorzystania narzędzi kształcenia na odległość. Z zasadami korzystania z platformy studenci zapoznawani byli w trakcie spotkań organizacyjnych na początku roku akademickiego. W związku z sytuacją epidemiczną (COVID19) od marca 2020 r. do września 2021 r. proces kształcenia na ocenianym kierunku realizowano wyłącznie w formie zdalnej z wykorzystaniem aplikacji MS Teams oraz platformy edukacyjnej, jako aplikacji wspomagającej. Kadrze kształcącej i studentom zapewniano na bieżąco szkolenia doskonalące pracę w systemie zdalnym.

W ramach zapewnienia jakości kształcenia powołana została komisja ds. przeglądu rocznego infrastruktury badawczo – dydaktycznej. Oceny dostosowania infrastruktury do wymogu programów studiów (kierunków) kształcenia oraz zapotrzebowania na doposażenie infrastruktury dokonuje kierownik ds. administracyjno-gospodarczych wraz z prorektorami. W przegląd infrastruktury nie są zaangażowani przedstawiciele studentów Uczelni. **Rekomenduje się** włączenie do procesu przeglądu infrastruktury przedstawicieli studentów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku dba o bazę infrastrukturalną, przeznaczoną do realizacji zadań Uczelni. Infrastruktura jest nowoczesna, funkcjonalna oraz estetyczna i zapewniająca dobre warunki do pracy i studiowania. Uczelnia dysponuje budynkiem usytuowanym korzystnie w stosunku do przystanków komunikacji zbiorowej, infrastrukturą parkingową z odpowiednio rozplanowanymi miejscami postojowymi dla pojazdów osób z niepełnosprawnościami. Uczelnia zapewnia studentom dostęp do sieci bezprzewodowego internetu. Na potrzeby dydaktyki dysponuje dobrze wyposażonymi laboratoriami z niezbędnym sprzętem oraz oprogramowaniem. W czasach pandemii działalność Uczelni w znacznym stopniu przeniosła się do wymiaru wirtualnego i w tym zakresie Uczelnia również jest dobrze infrastrukturalnie wyposażona. Zasoby biblioteczne są aktualne, literatura z sylabusów jest dostępna, dostęp zapewniono do podstawowych baz literatury. W czasie pandemii biblioteka działa w pełnym zakresie za wyjątkiem bezpośredniej obsługi zainteresowanych oraz funkcjonowania czytelni. Przeglądy infrastruktury są przeprowadzane, prowadzący i studenci mają możliwość zgłaszania swoich potrzeb. Rekomenduje się włączenie do procesu przeglądu infrastruktury przedstawicieli studentów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Rodzaj, zakres, zasięg działalności instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego w zakresie projektowania i realizacji programu studiów jest zgodny z przyjętymi celami kształcenia oraz wyzwaniem zawodowego rynku pracy. Uczelnia współpracuje z firmami produkcyjnymi, instytucjami finansowymi, towarzystwami ubezpieczeniowymi, biurami rachunkowymi, przedsiębiorstwami handlowymi, usługowymi, jednostkami samorządu terytorialnego, podmiotami świadczącymi usługi doradztwa księgowego, podatkowego. Współpraca Uczelni z interesariuszami zewnętrznymi prowadzona jest systematycznie, przybiera zróżnicowane formy: praktyki, staże, prace dyplomowe, wspólne projekty skierowane do społeczności regionu Podlasia (np. Podlaski Festiwal Nauki i Sztuki), konferencje naukowe, bieżące kontakty nauczycieli akademickich z interesariuszami zewnętrznymi w ramach dwustronnej współpracy Uczelni z konkretnymi podmiotami reprezentującymi środowiska społeczno-gospodarcze.

Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego uczestniczą w prowadzeniu zajęć dydaktycznych, jak również prowadzą warsztaty dla studentów, a ich sugestie i uwagi są uwzględniane

w doskonaleniu jakości kształcenia na kierunku. Spotkanie zespołu wizytującego z pracodawcami potwierdziło ich osobiste zaangażowanie w wzajemną współpracę oraz pozytywną ocenę kompetencji zawodowych absolwentów. W wypowiedziach, interesariusze zewnętrzni podkreślali dobre kompetencje komunikacyjne oraz umiejętność organizacji własnej pracy zarówno u studentów-praktykantów, jak i absolwentów. Pracodawcy zwracali także uwagę na planowane z Uczelnią wspólne projekty, w tym współfinansowane z środków unijnych.

Interesariusze zewnętrzni biorą udział w bezpośrednich spotkaniach z kadrą kierunku w ramach bilateralnej współpracy, jak również uczestniczą w pracach Rady Gospodarczej powołanej w 2015 r. Na poziomie Rady Gospodarczej uwzględniane są wnioski z ankiety dotyczącej poziomu kształcenia studentów, wnioski z monitorowania karier zawodowych absolwentów, opinie pracodawców, wnioski z weryfikacji efektów uczenia się oraz z ich oceny i monitorowania, a także indywidualne opinie członków Rady. Natomiast cykliczne spotkania z interesariuszami zewnętrznymi, jakie odbywają się w ramach współpracy z kadrą kierunku ekonomia, służą formułowaniu opinii w zakresie potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego, perspektyw rozwoju kierunku oraz opiniowaniu programu studiów (zwłaszcza w aspektach praktycznych). Przykładem takich działań są zmiany w organizacji i przebiegu praktyk czy akceptacja programu studiów pierwszego i drugiego stopnia (Zarządzenie nr 12 /2019 r). W ramach w/wym. różnorodnych form wspólnych działań odbywało się opiniowanie, przegląd współpracy w odniesieniu do programu studiów, a wyniki tych przeglądów były wykorzystywane do rozwoju i planowania nowych form współpracy np. w podejmowaniu kolejnych inicjatyw, projektów edukacyjnych i społecznych realizowanych na rzecz lokalnej społeczności.

Udział pracodawców w praktykach zawodowych pozwala zweryfikować, ocenić zakładane efekty kształcenia, a podejmowane formy współpracy, takie jak: konferencje naukowe czy wykłady praktyków, warsztaty edukacyjne pozwalają pozytywnie budować wizerunek Uczelni, Wydziału w otoczeniu lokalnym. Systematycznie monitorowane są losy absolwentów a wyniki badania ich losów potwierdzają, że w większości znajdują zatrudnienie zgodne ze swoimi oczekiwaniami. Wyniki monitoringu potwierdzają, iż ponad 76% studiów I stopnia i 92% absolwentów II stopnia znajduje zatrudnienie.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Rodzaj, zakres, zasięg działalności w zakresie projektowania i realizacji programu studiów, jest zgodny z przyjętymi celami kształcenia, odpowiada wyzwaniom zawodowego rynku pracy. Współpraca z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego jest prowadzona systematycznie i przybiera sformalizowane formy – działalność Rady Gospodarczej, praktyki, staże zawodowe, konferencje naukowe, warsztaty, wspólne projekty, etc. Cyklicznie prowadzone są przeglądy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów, a ewaluacja wyników współpracy wykorzystywana jest do rozwoju i doskonalenia programu studiów. Efektem wspólnych działań Uczelni i otoczenia społeczno-gospodarczego jest pozytywna ocena wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studentów oraz absolwentów, wyrażana przez pracodawców.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Umiędzynarodowienie stanowi ważny element doskonalenia procesu dydaktycznego i elastycznego dostosowania oferty programowej kierunku, która szczególnie dla formy stacjonarnej jest oferowana dla kandydatów na studia z Ukrainy, Białorusi, Kazachstanu. Uczelnia, ze względu na swoją lokalizację, rozwija wymianę międzynarodową głównie z uczelniami z krajów Europy Wschodniej. Wymiana międzynarodowa pracowników i studentów sprzyja rozwijaniu treści programowych i metod kształcenia. Rozwój międzynarodowej mobilności nauczycieli akademickich oraz mobilności edukacyjnej studentów stanowią ważne cele strategiczne Uczelni.

W ostatnich latach mobilność międzynarodowa nauczycieli akademickich utrzymuje się na przeciętnym poziomie. W latach 2017-2020 odbyto kilka wyjazdów zarówno w ramach programu Erasmus+, jak również były to wyjazdy szkoleniowe, konferencyjne i projektowe oraz wizyty studyjne (m.in. do Tallin University School of Humanities, Instituto Superior De Comunicacao, Klaiped University). Mobilność międzynarodową podejmowali także studenci Wydziału. W latach 2017-2021 w ramach programu Erasmus+ za granicą kształciło się kilku studentów kierunku. Do głównych ośrodków akademickich, wybieranych przez studentów kierunku zarządzanie, należały: Estonia, Portugalia, Litwa.

Program studiów przewiduje 120 godzin nauki języka obcego w formie lektoratu na studiach I stopnia. Kompetencje językowe studentów weryfikowane są w procesie certyfikacji w ramach czwartego modułu językowego (egzamin kończący semestr IV) obejmujące zakres leksykalno-gramatyczny, aktywność na zajęciach, prezentacje zgodne z poziomem B2 (ESJO). Na studiach II stopnia nie przewidziano lektoratu. Uczelnia zaplanowała realizację poziomu B2+ w zakresie znajomości języków obcych poprzez wykorzystanie przez studentów literatury anglojęzycznej w trakcie opracowywania pracy dyplomowej. Nie pozwala to jednak na osiągnięcie poziomu B2+, na co wykazano w kryterium 2 niniejszego raportu.

Na semestrze IV przewidziany jest wykład obieralny w języku angielskim, nie jest on jednak wybierany przez studentów.

Do inicjatyw ukierunkowanych na intensyfikację umiędzynarodowienia, podejmowanych na poziomie Wydziału, w wyniku prowadzonych okresowych ocen skali, zakresu i zasięgu aktywności międzynarodowej kadry i studentów można zaliczyć: dedykowane wyjazdy (szkolenia wyjazdowe, staff week) i in., podjęcie działań w celu uruchomienia dodatkowego przedmiotu w języku angielskim oraz wykładów realizowanych w języku angielskim przez wykładowców z zagranicy przy wykorzystaniu technologii komunikacji na odległość.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Na kierunku ekonomia realizowane są warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia, zarówno wobec studentów, jak i wykładowców. Studenci uczestniczą w programie Erasmus+, wyjeżdżając na studia lub praktyki, wykładowcy - na zajęcia. Studenci są włączeni w proces umiędzynarodowienia procesu kształcenia przez naukę języków obcych – w formie lektoratów na I stopniu. Rekomenduje się uruchomienie zajęć w języku obcym prowadzonych na studiach II stopnia. Wśród innych przejawów umiędzynarodowienia procesu kształcenia wskazuje się na np. realizację badań naukowych kadry prowadzącej zajęcia na kierunku ekonomia z partnerami zagranicznym, ich międzynarodowe publikacje naukowe, udział w międzynarodowych wydarzeniach naukowych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Studenci wizytowanego kierunku otrzymują odpowiednie wsparcie w zakresie dydaktycznym, naukowym i materialnym. Nauczyciele akademicy prowadzą konsultacje w wyznaczonych terminach w formie stacjonarnej i za pomocą wskazanych platform internetowych w celu przekazania wiedzy. Terminy konsultacji są przekazywane studentom podczas pierwszych zajęć. Jednocześnie przekazują dodatkowe materiały wspomagające kształcenie do samodzielnej nauki i przygotowania do zajęć. Uczelnia wykorzystuje elektroniczne systemy, w których studenci mają dostęp do podań studenckich, programu studiów, planu zajęć, najistotniejszych informacji związanych z tokiem studiów oraz materiałów przekazywanych przez nauczycieli akademickich. Studenci mają możliwość kontaktowania się z kadrą dydaktyczną za pośrednictwem uczelnianej poczty elektronicznej i wskazanego komunikatora internetowego. Podczas pierwszych zajęć dydaktycznych studenci zostają zapoznani ze szczegółami dotyczącymi przebiegu zajęć, formami weryfikacji efektów uczenia się oraz niezbędną literaturą.

Studenci mają możliwość korzystania z indywidualnej organizacji studiów i indywidualnego programu i planu studiów. Proces ubiegania się o IOS i IPS studiów przebiega sprawnie. Uczelnia prowadzi zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość za pośrednictwem platform, do których studenci mają darmowy dostęp. Studenci zostali odpowiednio przygotowani do kształcenia na odległość poprzez organizowane szkolenia z obsługi wykorzystywanych narzędzi internetowych przed rozpoczęciem każdego semestru. W ramach zajęć zdalnych nauczyciele akademicy

udostępniają materiały dydaktyczne za pośrednictwem skrzynki mailowej lub wskazanego komunikatora internetowego. W razie pojawiających się problemów technicznych podczas uczestniczenia w zajęciach zdalnych studenci uzyskują wsparcie ze strony działu IT, który prowadzi dyżury. Kontakt jest udostępniony na stronie internetowej Uczelni. Uczelnia wykorzystuje dostępną infrastrukturę podczas kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Studenci mieli możliwość wyrażenia opinii na temat kształcenia zdalnego poprzez udział w ankietyzacji poświęconej tej tematyce.

Uczelnia zapewnia wsparcie studentom wybitnym poprzez udzielanie stypendiów Rektora. Studenci są motywowani do osiągania lepszych wyników poprzez możliwość udziału w pracach badawczych prowadzonych przez nauczycieli akademickich oraz publikowanie najlepszych prac dyplomowych w uczelnianym czasopiśmie. Jednocześnie studenci wybitni mają możliwość skorzystania z indywidualnej organizacji studiów oraz indywidualnego programu i planu studiów. Uczelnia umożliwia rozwój naukowy w ramach funkcjonującego koła naukowych, które otrzymują wsparcie od swoich opiekunów między innymi w zakresie administracyjnym i organizacyjnym. Koła naukowe ma raczej charakter przestrzeni do dyskusji niż tworzenia prac naukowych.

Uczelnia zapewnia wsparcie studentom artystom oraz sportowcom dzięki udzielanemu stypendium. Studenci nie wykazują dużego zainteresowania rozwojem sportowym i artystycznym.

W Uczelni funkcjonuje Biuro Karier, które organizuje wykłady otwarte i szkolenia, mające na celu podnoszenie kompetencji zawodowych, prowadzone przez pracodawców, z którymi współpracują. Biuro także udostępnia oferty pracy, staży i praktyk, prowadzi doradztwo zawodowe, obsługuje w zakresie realizacji praktyk, ale również pomaga przy tworzeniu dokumentów aplikacyjnych. Uczelnia na podstawie umów podpisanych z otoczeniem społeczno-gospodarczym zachęca studentów do pisania prac dyplomowych w oparciu o dane z firm współpracujących, co przyczynia się do zwiększenia możliwości zatrudnienia i zapoznania się z rynkiem pracy.

Studenci uczestniczą w wymianach krajowych i międzynarodowych w ramach programów tj. Erasmus+, dzięki którym mogą studiować na europejskich uczelniach i poznawać inne kultury. Studenci otrzymują informacje na temat możliwości współpracy międzynarodowej i wsparcie od koordynatora programu.

Oferowany system wsparcia jest dostosowany do różnorodnych grup studentów. Studenci wychowujący dzieci, studentki w ciąży oraz osoby z niepełnosprawnościami mają możliwość skorzystania z indywidualnej organizacji studiów. Studenci z niepełnosprawnościami mają możliwość ubiegania się o stypendium specjalne oraz pomoc osoby trzeciej tj. asystent dydaktyczny. Jednocześnie w ramach wsparcia w Uczelni funkcjonuje Biuro ds. osób z niepełnosprawnością i Pełnomocnik Rektora, którzy oferują między innymi możliwość wypożyczenia sprzętu specjalistycznego oraz zmiany formy sprawdzania wiedzy. Jednym z zadań Biura jest wsparcie studentów z niepełnosprawnościami poprzez usuwanie barier w dostępie do zasobów informacyjnych i edukacyjnych oraz informowanie o oferowanym wsparciu. Uczelnia bierze udział w dwóch projektach mających na celu wsparcie studentów z niepełnosprawnościami, tj. „WSE dostępna” oraz „Asystent studenta z ASD”.

System zgłaszania skarg i wniosków funkcjonuje w Uczelni w sposób odpowiedni. Studenci mogą zgłaszać swoje uwagi poprzez rozmowę z prorektorem ds. studenckich. Nie funkcjonuje inny systemowy sposób zgłaszania skarg i wniosków ze względu na bardzo małą społeczność, jaką jest uczelnia, co pozytywnie wpływa na kontakt z prowadzącymi i władzami uczelni.

Studenci na pierwszym roku studiów są zapoznawani z funkcjonowaniem biblioteki oraz zasadami BHP. Mają możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych w formie stacjonarnej oraz elektronicznej.

W Uczelni funkcjonuje regulamin przeciwdziałania mobbingowi, dyskryminacji i molestowaniu seksualnemu w WSE w Białymstoku, który określa procedury i zasady odpowiedniego funkcjonowania. Niestety nie są realizowane działania informacyjne z tego zakresu. **Rekomenduje się** uruchomienie działań informacyjnych i uświadamiających z zakresu przeciwdziałania mobbingowi, dyskryminacji.

Samorząd studencki bierze aktywny udział w gremiach uczelnianych. Podstawowymi działaniami samorządu jest m.in. opiniowanie programów studiów, organizacja wydarzeń skupiających się na podnoszeniu kompetencji z umiejętności miękkich studentów, reprezentowanie głosu studentów oraz zapoznawanie ich z prawami i obowiązkami w Uczelni. Samorząd studencki otrzymuje odpowiednie wsparcie od Władz Uczelni. Posiada odpowiednio wyposażone biuro, niezbędne do swoich działań. Organizacje studenckie i koła naukowe mają szeroki dostęp do infrastruktury, gdzie mogą m.in. realizować swoje zadania.

Studenci otrzymują wsparcie ze strony kadry administracyjnej poprzez pomoc w zakresie procesu dydaktycznego, pomocy materialnej, udostępnianiu informacji o programie kształcenia oraz procedurach toku studiów. Godziny funkcjonowania Działu Spraw Studenckich są w pełni dostosowane do potrzeb studentów i są dostępne na stronie internetowej Uczelni oraz w murach Uczelni. W przypadku nieobecności w murach Uczelni, student ma możliwość kontaktu w formie telefonicznej lub mailowej. Studenci mają możliwość wyrażenia swojej opinii na temat oferowanego wsparcia ze strony kadry administracyjnej poprzez prowadzoną ankietę.

Studenci mają możliwość wyrażenia opinii na temat nauczycieli akademickich oraz ich przygotowania do zajęć w ramach prowadzonej ankietyzacji po każdym semestrze. Jednocześnie w ramach badania studenci mogą zgłosić propozycje zmian. Raporty po przeprowadzonej analizie wyników są udostępniane studentom i pracownikom poprzez stronę internetową Uczelni. Raporty są analizowane przez Uczelniany Zespół Jakości Kształcenia, który tworzą również studenci.

Wśród studentów ocenianego kierunku prowadzone jest badanie dotyczące zadowolenia z oferowanego wsparcia dydaktycznego, materialnego, społecznego i wejścia na rynek pracy. Wyniki badania są poddawane analizie, z której wnioski są wykorzystywane w celu działań doskonalących. Raporty są udostępniane na stronie internetowej Uczelni.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia zapewnia wsparcie w zakresie dydaktycznym poprzez konsultacje oraz przekazywanie dodatkowych materiałów, również w formie elektronicznej. Studenci mają możliwość pobierania stypendiów Rektora, socjalnych, specjalnych dla osób z niepełnosprawnościami oraz zapomóg. W uczelni realizowane jest wsparcie studentów szczególnie uzdolnionych. W uczelni funkcjonuje odpowiednie wsparcie studentów z niepełnosprawnościami poprzez dostosowanie infrastruktury, jak i pomocy osób trzecich tj. asystenta dydaktycznego. W uczelni funkcjonuje regulamin

przeciwdziałania mobbingowi, dyskryminacji i molestowaniu seksualnemu, lecz nie są prowadzone działania informacyjne z tego zakresu. Studenci mają możliwość korzystania z IOS i IPS. Uczelnia wspiera w zakresie wejścia na rynek pracy poprzez prowadzone doradztwo zawodowe, organizację wykładów otwartych i szkoleń prowadzonych przez pracodawców, przekazywanie ofert pracy, staży i praktyk oraz pomoc przy tworzeniu dokumentów aplikacyjnych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Informacje w zakresie studiów jest udostępniona poprzez gabloty na korytarzach budynków Uczelni, prowadzących zajęcia dydaktyczne, pełnomocników, pracowników administracyjnych, media społecznościowe, samorząd studencki oraz przede wszystkim stroną internetową Uczelni, co pozwala na zapoznanie się bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem oraz dla osób z niepełnosprawnościami. Istotnym podkreślenia jest bardzo skuteczny sposób przekazywania informacji w sposób bezpośredni przy wsparciu pracowników dydaktycznych.

Udostępnione, za pośrednictwem strony internetowej Uczelni, informacje dotyczą rekrutacji na studia wraz z celem, harmonogramem oraz przyznawane kwalifikacje i tytuły zawodowe, jak i katalogu kierunków studiów, funkcjonowania Działu Spraw Studenckich. Pracownicy, studenci oraz kandydaci na studia mają również dostęp do programu studiów, efektów uczenia się, procedur dyplomowania oraz pozostałych informacji w zakresie wsparcia w procesie uczenia się. Strona internetowa prowadzona jest w języku polskim, angielskim, ukraińskim oraz rosyjskim, a ponadto jest dostosowana do osób niedowidzących oraz do urządzeń mobilnych, co stanowi dużą pomoc w procesie studiowania, informacje są łatwo dostępne, a treści przejrzyste i zrozumiałe. Dla kandydatów na studia udostępnione są informacje dotyczące rekrutacji, ale brak jest w nich szczegółowych zasad rekrutacji. Brakuje informacji w sprawie oczekiwanych kompetencji od kandydatów, bądź limitów przyjęć na studia. Brakuje również informacji o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów, wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz wsparciu uczelni w zapewnieniu dostępu do tego sprzętu. **Rekomenduje się** udostępnienie uchwał rekrutacyjnych dotyczących zasad przyjęć na studia.

Za pośrednictwem Biuletynu Informacji Publicznej istnieje dostęp do wszelkich zarządzeń rektora, statutu, regulaminu studiów lub też podjętych decyzji władz Uczelni.

Informacje dotyczące jakości kształcenia są na bieżąco wprowadzane na stronę internetową, gdzie Uczelnia umieszcza analizy z prowadzonych badań oraz akty prawne.

Uczelnia przekazuje jednocześnie aktualności poprzez stronę internetową. Prowadzona jest weryfikacja udostępnianych treści pod względem rzetelności, zrozumiałości i kompleksowości informacji o studiach poprzez pracowników dziekanatu, a studenci bardzo pozytywnie oceniają aktualność informacji. Wyniki monitorowania są wykorzystywane do doskonalenia dostępności i jakości informacji o studiach.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Informacja na temat studiów jest udostępniona poprzez stronę internetową Uczelni. Informacje dotyczą rekrutacji na studia, katalogu kierunków studiów, funkcjonowania Działu Spraw Studenckich, jak również usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami. Studenci i pracownicy Uczelni mają możliwość odnalezienia poprzez stronę internetową procedurę potwierdzenia efektów uczenia się, możliwości rozwoju, informacji na temat organizacji studenckich oraz sylwetki absolwentów czy też plan zajęć. Strona internetowa prowadzona jest w języku polskim, rosyjskim, ukraińskim oraz angielskim, dostosowana do osób niedowidzących. Udostępnione informacje są zrozumiałe i czytelne. Prowadzona jest weryfikacja udostępnianych treści. Strona internetowa jest dostosowana do urządzeń mobilnych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem ekonomia, jak również odpowiedzialność za działania mające na celu zapewnianie i doskonalenie jakości kształcenia na tym kierunku, są sprawowane przez różne gremia i osoby, w zależności od tego jakich procesów nadzór dotyczy. Aktualnie obowiązujący Uczelniany System Zapewnienia Jakości Kształcenia (USZJK) stanowi załącznik do Zarządzenia nr 12/2019 Rektora Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku z dnia 28 czerwca 2019 roku w sprawie zmiany Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku. Zawiera on cele, strukturę i zadania służące realizacji polityki jakości kształcenia. Nadzór nad USZJK na szczeblu Uczelni sprawuje prorektor do spraw studenckich. Oceną i weryfikacją jakości kształcenia na Uczelni zajmuje się powołany przez Rektora Uczelniany Zespół do spraw Jakości Kształcenia. W skład zespołu wchodzi: prorektor ds. studenckich, pełnomocnik rektora ds. jakości kształcenia, kierownicy katedr, przedstawiciel działu spraw studenckich, przedstawiciel biura karier oraz przedstawiciel studentów wskazany przez

przewodniczącego samorządu studenckiego. USZJK obejmuje 13 elementów, których celem jest systematyczne podnoszenie jakości kształcenia, a dotyczących m.in.: projektowania i doskonalenia programów i planów studiów, weryfikacji i oceny realizacji zakładanych efektów uczenia się.

Zatwierdzanie, zmiany oraz wycofanie programu studiów dokonywane jest w sposób formalny zgodnie z wytycznymi określonymi w załączniku nr 1 do USZJK. Zmiany w programach studiów zatwierdza Senat, a wprowadzane są z początkiem nowego cyklu kształcenia. Programy studiów i wprowadzane do nich zmiany są konsultowane z interesariuszami zewnątrz w ramach Rady Gospodarczej oraz na spotkaniach nieformalnych. Opinię o zatwierdzanym programie studiów każdorazowo wyraża samorząd studencki.

W projektowaniu studiów uwzględnia się współczesną technologię informacyjno-komunikacyjną, w tym narzędzia i techniki kształcenia na odległość (Moodle, MsTeams).

Przyjęcie na studia odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów określonych w uchwałach Senatu.

Zgodnie z zapisami USZJK, Uczelnia przeprowadza systematyczną ocenę programu studiów na kierunku, która obejmuje:

- analizę konstrukcji programów studiów pod względem ich zgodności z efektami uczenia się dla kierunku z uwzględnieniem opinii zewnętrznych interesariuszy,
- analizę treści programowych przedmiotów i praktyk pod względem ich zgodności z założonymi efektami uczenia się,
- analizę udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie tworzenia i ewolucji kierunków i programów studiów,
- weryfikację i ocenę realizacji zakładanych efektów uczenia się.

Przeprowadzana systematyczna ocena uwzględnia również kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz wyniki prowadzonego przez Uczelnię monitoringu karier zawodowych absolwentów.

W procedurach USZJK zostały określone rodzaje oraz źródła danych i informacji wykorzystywanych do oceny programu studiów i warunków jego realizacji. W formie załączników do USZJK zostały dodane wzory karty hospitacji zajęć, sylabusu, arkusza oceny procesu dyplomowania oraz badania satysfakcji ze studiów w Wyższej Szkole Ekonomicznej. W trakcie wizytacji Uczelnia udostępniła m.in.: statystki dotyczące ankiet studenckich, protokoły z posiedzeń Rady Gospodarczej, raporty „Wyniki badania satysfakcji ze studiów w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku”, uchwały senatu w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji kierunkowych efektów uczenia się, sprawozdania z funkcjonowania Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Weryfikacja i ocena realizacji zakładanych efektów uczenia się przeprowadzona jest na koniec roku akademickiego, po zasięgnięciu opinii nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku i dotyczy: oceny kart przedmiotów, procesu dyplomowania, praktyk studenckich, wymiany międzynarodowej studentów, osiągnięć kół naukowych, badania satysfakcji ze studiów, ewaluacji przedmiotowych efektów uczenia się. Zgodnie z informacjami zawartymi w udostępnionej dokumentacji dokonuje się jej na podstawie przeglądu wyników sesji egzaminacyjnych, opinii z realizacji praktyk studenckich, wyników egzaminów dyplomowych, liczby studentów otrzymujących dyplomy z wyróżnieniem, liczby studentów pobierających stypendia naukowe, opinii absolwentów na temat przebiegu procesu dydaktycznego oraz funkcjonowania studiów pod względem organizacyjnym. Uczelnia nie dokonuje

weryfikacji prac etapowych. Rekomenduje się włączenie do systemu oceny jakości kształcenia na kierunku oceny prac etapowych.

Z przedstawionej dokumentacji wynika, że w systematycznej ocenie programu studiów biorą udział interesariusze wewnętrzni (kadra prowadząca kształcenie, studenci) oraz interesariusze zewnętrzni (absolwenci kierunku, pracodawcy). Opinia studentów ogranicza się do pieczętki *“Ocena Samorządu Studenckiego jest pozytywna”*. Natomiast w przypadku pracodawców – zgodnie z informacją uzyskaną podczas wizytacji – opinie pozyskiwane są w trakcie rozmów w ramach posiedzeń Rady Gospodarczej lub na spotkaniach nieformalnych. Udział studentów i przedstawicieli pracodawców w procedurze ma charakter bardziej formalny niż merytoryczny.

Wnioski z systematycznej oceny programu studiów są wykorzystywane do ustawicznego doskonalenia tego programu. Jednak realne działania oraz ich efekty są ograniczone między innymi poprzez słabą identyfikację pojawiających się nieprawidłowości i braków. Z przedstawionej przez Uczelnię dokumentacji wynika, że wiele systematycznie przeprowadzanych analiz jest bardzo powierzchownych, a ocena jakości kształcenia skupiona jest na spełnieniu formalnych warunków. Prezentowane analizy ograniczają się nierzadko do prezentacji wyników, powielanych corocznie treści, np. w sprawozdaniu z realizacji efektów uczenia się w zasadzie od kilku lat powielane są te same wnioski (sprawozdania z lat 2018/19 – 2020/21 zawierają analizę za rok akademicki 2018/2019). Podobna sytuacja jest w przypadku wskazania działań naprawczych, które w decydującej części są również powielane. W sprawozdaniach brakuje informacji o skuteczności podejmowanych działań, osobach za nie odpowiedzialnych, czy terminów ich realizacji. Tym samym ich użyteczność w ocenie i doskonaleniu programu studiów oraz warunków jego realizacji jest niewielka.

Jakość kształcenia na kierunku ekonomia jest poddawana cyklicznej ocenie zewnętrznej. Polska Komisja Akredytacyjna w 2016 roku wydała pozytywną ocenę dla kierunku ekonomia.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

W Uczelni wyznaczona zostały osoba oraz gremia sprawujące nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem ekonomia oraz określone zostały kompetencje i zakres odpowiedzialności, w tym kompetencje i zakres odpowiedzialności w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku. Zatwierdzanie, zmiany oraz wycofanie programu studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o oficjalnie przyjęte procedury.

1. Systematycznie przeprowadzane analizy w ramach WSZJK są bardzo powierzchowne, a ocena jakości kształcenia skupiona jest głównie na spełnieniu formalnych warunków.
2. Pomimo, że formalnie określone zostały procedury, nie wszystkie funkcjonują właściwie. Potwierdzają to m.in.: stwierdzone podczas wizytacji nieprawidłowości w kryterium 1, kryterium 2 oraz kryterium 3. Ponadto przygotowywane i prezentowane analizy ograniczają się nierzadko do prezentacji wyników, bez wniosków i wskazania ewentualnych działań naprawczych, osób odpowiedzialnych, czy terminów ich realizacji, co ogranicza powoduje, że ich użyteczność w ocenie i doskonaleniu programu studiów oraz warunków jego realizacji jest niewielka.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

1. Zaleca się wprowadzenie do raportów, opracowywanych jako wyniki analizy danych gromadzonych w procesie oceny programu studiów, elementów interpretacji zebranych danych oraz rekomendacji dotyczących ich wykorzystania, w celu zapewnienia możliwości posługiwania się wynikami działań o charakterze analitycznym do podejmowania czynności naprawczych lub doskonalących w odniesieniu do procesu kształcenia.
2. Zaleca się zaprojektowanie, wdrożenie i stosowanie sposobów monitorowania i doskonalenia programu studiów, umożliwiających kompleksowe podejście do oceny oraz zapewniania skuteczność w diagnozowaniu nieprawidłowości i ich usuwaniu lub zapobieganiu ich powstawania.
3. Zaleca się podjęcie skutecznych działań pro jakościowych mających na celu zapobieganie powstawaniu błędów i nieprawidłowości – stanowiących podstawę do sformułowania zaleceń w kryteriach: 1,2 i 3.

5. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)

Prezydium PKA Uchwałą Nr 442/2016 z dnia 1 września 2016 r. w sprawie oceny programowej na kierunku ekonomia prowadzonym w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim wydało ocenę pozytywną.

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdziło, iż Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku spełnia wymagania kadrowe, programowe, w tym dotyczące osiągniętych efektów kształcenia oraz organizacyjne do prowadzenia na kierunku ekonomia studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim. Poziom prowadzonego kształcenia odpowiada przyjętym kryteriom jakościowym oceny programowej w stopniu pozwalającym na wydanie oceny pozytywnej. Wszystkie przyjęte przez Polską Komisję Akredytacyjną kryteria jakościowe uzyskały ocenę „w pełni”. W ramach uchwały nie sformułowano żadnych zaleceń o charakterze naprawczym.

W raporcie z wizytacji zawarto zalecenia o charakterze doskonalącym proces kształcenia, jak i związane z przejściem z profilu ogólnoakademickiego na praktyczny profil kształcenia na kierunku. Dotyczyły one:

- przypisania kierunkowych efektów kształcenia do uzupełniających dyscyplin: finansów i nauk o zarządzaniu,
- wzmocnienia działań związanych z podniesieniem poziomu internacjonalizacji kształcenia przez wzrost mobilności studentów i pracowników,
- większej dbałości o powierzanie zajęć osobom o dorobku naukowym zgodnym z ich tematyką,

- zapewnienia regularnego porównywania zasobów biblioteki z literaturą zalecaną w sylabusach,
- rozwijania form współpracy w celu wypracowania metod kształcenia dla zajęć o charakterze praktycznym (w związku z przechodzeniem na profil praktyczny),
- ujednolicenia i dostosowania Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Białymstoku do przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Uczelnia podjęła szereg działań mających na celu spełnienie zaleceń zawartych w raporcie oceny programowej na kierunku ekonomia dokonanej w 2016 roku, które doprowadziły do wyeliminowania wskazanych nieprawidłowości, a także zapewniły sprawne przejście na profil praktyczny kształcenia na kierunku.

Przewodnicząca zespołu oceniającego

Dr Ewa Kulińska-Sadłocha

